

RODNA GRUDA

VSEBINA

Srečno novo leto
Happy New Year
Heureuse Nouvelle Année
Feliz Año Nuevo
Glückliches Neues Jahr

Vida Brest:

Novoletna pesem

Nova šola v Kanalu ob Soči

Igor Prešeren:

Belo zlato pod zelenimi polji

Mile Pavlin:

Polšja lov

Po domači deželi

Stane Lenardič:

Jugoslavija zahteva odškodnino
za žrtve nacizma

Marija Namorš:

Kri za sočloveka

Jana Milčinski:

Po petnajstih letih

Mila Senk:

Naš jubilent

Kulturni zapiski

Ina Slokan:

Dva nova domača filma

Božidar Borko:

Za spoznanje slovenske književnosti

Knjiga za otroke in vnučke

Naši mladi ljudje

Marjan Raztresen:

V novoletni noči

Viktor Konjar:

Stisni se k meni

Otroci berite

Anica Černejeva:

Bele snežinke

Tone Seliškar:

Zapuščena knjiga

Zima Vrščaj:

Sinička nas je obiskala

Jože Martinčič, Lens, Francija:

Včasih bicikli, danes avtomobili

Naši kotalkarji v ZDA

Podzemeljske lepote Benečije

Frank Česen, Cleveland:

Odkritje spominske plošče
na Slovenskem domu za ostarele
v Clevelandu

Branko Zužek:

Pesem kolednikov

Pišejo nam

Vprašanja in odgovori

Fotografija na naslovni strani:

*Novi podvoz na Celovški cesti
v Ljubljani*

(Foto: Edi Šelhaus)

Blejski grad nad jezerom pozimi (foto: Jožko Dolničar)

Rodno grudo izdaja Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Izhaja dvanajstkrat na leto. Letna naročnina za prekomorske države je 4 dolarje. Poštnina plačana v gotovini. Ureja uredniški odbor. Glavna urednica prof. Zima Vrščaj. Uredništvo in uprava: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva 1/II. Rokopisov in slik, ki jih nismo naročili, ne vračamo. Cekovni račun pri Komunalni banki 600-11/5-755

Srečno Novo leto

Z dvanajstim zvezkom Rodne grude 1962 vam pošljamo pristrčne novoletne pozdrave z iskrenimi željami za osebno srečo in uspešno delo vas vseh, sinovi in hčere jugoslovanskih narodov, ki ste našli svoj življenjski prostor izven meja Jugoslavije, ki živite po zemljepisnih merilih daleč, toda blizu po poštenih čustvih, ki vas vežejo na staro domovino, na rodni kraj, na Jugoslavijo, in blizu po čustvih, ki jih jugoslovanski narodi gojijo do vas.

Naj nas v bodoče še tesneje družijo skupne želje in prizadevanja, da bi dosegli trajen mir in medsebojno razumevanje med narodi, da bi blaginja človeštva rasla na vseh kontinentih sveta, da bi se lahko veselili življenja in bodočnosti naših otrok, brez strahu, da bi vojna uničila naša in njihova življenja ter vse, kar je človeštvo doslej ustvarilo.

Naj vam bo srečno in uspešno novo leto 1963!

RODNA GRUDA
SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA

BOŽIDAR JAKAC: Smreka v snegu

RODNA
GRUDA

ILUSTRIRANA REVIJA
SLOVENSKE
IZSELJENSKE MATICE
V LJUBLJANI

DECEMBER 1962 LETO IX

Happy New Year

Heureuse Nouvelle Année

Feliz Año Nuevo

Glückliches Neues Jahr

Together with this year's last volume
of Rodna Gruda we are sending

our cordial greetings and best wishes for the personal happiness and success of all

sons and daughters of the Yugoslav peoples who have found their careers on the other side of the Yugoslav frontiers and now live in near-by or remote geographical areas, of all who still maintain honest feelings for their former fatherland and birthplace and are therefore close in regard with affection the Yugoslav peoples feel for them.

May common and universal wishes and endeavors for a lasting peace and mutual understanding among nations unite us even more, may the welfare of mankind rise on all the continents, and may we all anticipate that the lives and future of our children will be without fear of a war that would destroy their and our lives and everything so far created by Man.

A very happy and successful New Year 1963!

Avec notre douzième fascicule de la Rodna gruda
1962 (la glèbe natale 1962)

à l'occasion de la Nouvelle Année
nous vous envoyons

nos salutations cordiales et nos vœux les plus sincères de bonheur personnel et de succès dans votre travail à vous tous,

fils et filles des peuples yougoslaves,

qui avez trouvé votre espace vital hors des frontières de la Yougoslavie,

qui vivez loin de nous selon les échelles géographiques, mais tout près par les sentiments honnêtes qui vous lient à l'ancienne patrie, au pays natal, à la Yougoslavie, et tout près par les sentiments que les peuples yougoslaves éprouvent envers vous.

Nous souhaitons qu'à l'avenir nous soyons encore plus étroitement unis par nos communs désirs et efforts

pour que les peuples parviennent à une paix durable et à la compréhension mutuelle,

pour que le bien-être de l'humanité croisse sur tous les continents de notre monde,

pour que nous puissions nous réjouir de la vie et de l'avenir de nos enfants, sans crainte que la guerre anéantisse nos vies et leurs vies et tout ce que l'humanité a créé jusqu'à présent.

Bonne et heureuse Nouvelle Année 1963!

Con el número doce de Rodna gruda 1962
les enviamos

cordiales saludos de Año Nuevo y los más sinceros deseos nuestros de toda felicidad en la vida personal y prosperidad en el trabajo para todos ustedes

hijos e hijas de los pueblos yugoeslavos

que encontraron su sitio vital fuera de las fronteras de Yugoslavia, que viven lejos, tomando en consideración las medidas geográficas, pero cerca por sus sentimientos honrados que les ligan con la Patria antigua, con el pueblo natal, con Yugoslavia, y cerca además por los sentimientos de los pueblos yugoeslavos hacia ustedes.

Que en el futuro les unan aún más estrechamente los deseos y esfuerzos comunes para conseguir los pueblos una paz duradera y comprensión mutua,

para aumentar el bienestar de la humanidad en todos los continentes del mundo,

para poder alegrarse de la vida y del porvenir de nuestros hijos sin temor de que la guerra destruya las vidas nuestras y las de ellos, arruinando todo lo que la humanidad construyó hasta ahora.

Que les sea feliz y próspero el Año Nuevo 1963!

Mit der zwölften Nummer der »Rodna gruda«
senden wir Ihnen

unsere herzlichsten Neujahrsgriße samt unseren innigsten Wünschen für Ihr persönliches Glück und den größten Erfolg in Ihrer Tätigkeit. Unsere Griße eilen zu Ihnen,

Ihr Söhne und Töchter unserer jugoslawischen
Völker,

die außerhalb der Grenzen Jugoslawiens Ihren Lebensraum gefunden habet. Nach geographischem Maßstab gemessen leben Sie zwar fern von uns; doch Ihre erlichen Gefühle, die Sie an Ihre alte Heimat, an Ihren Geburtsort und an unser Jugoslawien knüpfen, sowie die Gefühle, welche die jugoslawischen Völker in treuer Liebe Ihnen gegenüber hegen, bringen uns gegenseitig in eine lebendige Nähe.

Mögen wir zukünftig alle noch enger verbunden sein durch den gemeinsamen Wunsch, einen dauernden Frieden unter den Völkern zu schaffen und durch gemeinsame Bestrebungen den Völkern

Vida Brestova

Novoletna pešem

Dvanajst v zvoniku zvené je odbilo.
Kakor bi kamen potonil v vodo,
letu je staro v preteklost utionilo,
novemu prve minute teko.

Dvignimo čaše, prijatelji zbrani —
Vino se zlato iskri ko cekin! —
za vse, kar je dobrega dalo nam lani,
staremu letu napijmo v spomin.

Potlej pa čaše še enkrat nalijmo.
Trčimo! Kot to se vince iskri,
v novem naj letu se dnevi iskrijo,
naj jih nobena skrivnost ne stemni!

Vse naj prijateljstvo zvesto nas veže,
izginejo naj razprtije s sveta.
K zvezdam že misel človeška doseže,
pa bi ne mogla doseči v srcá?

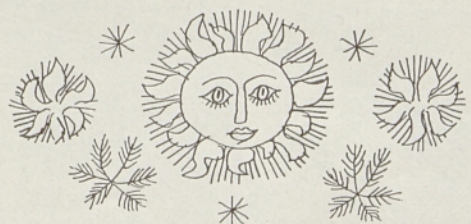
Trčimo! Pijmo! In pesem naj glasna
novemu letu v pozdrav zadoni!
Morda bodočnost se mirna in jasna
vsemu človeštvu v tem letu rodi...

Za Novo leto 1963

zu einem allseitigen Verständnis zu verhelfen. Möge sich der Wohlstand der Menschheit auf allen Kontinenten entfalten, auf dass wir uns des Lebens und der Zukunft unserer Kinder freuen könnten, ohne Angst, daß der Krieg unser und ihr Leben vernichte und alle Güter, die die Menschheit bis nun erschaffen, zerstört würden.

Möge das Jahr 1963 glückbringend und erfolgreich für Sie sein!

RODNA GRUDA
SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA

Nova šola v Kanalu

ob Soči

V Kanalu ob Soči so imeli letos 16. septembra stari in mladi praznik posebne vrste. Tega dne so se prvič odprla vrata nove osnovne šole, šole, ki so jo vsi, posebno pa učenci in učitelji, že dolgo željno pričakovali. In 393 učencev se je razletelo po novih hodnikih, sedlo v nove klopi in začela se je prva šolska ura v novem poslopju. Na videz pravzaprav taka kot vse podobne šolske ure, pa vendar malo drugačna. Drugačna za učitelje in učence, ki so še lansko leto praskali po že zdavnaj odsluženi tabli v temačnih starih šolskih prostorih, zdaj pa so z žarečimi očmi občudovali bogato svetlobo in čistost novih prostorov. No da, učiti se bo vseeno treba, toda vendar, kako drugače bo vse skupaj!

Tako je zaživela nova kanalska šola. Sodobna, ena mnogih podobnih, ki rastejo po vsej Sloveniji in v katerih se učenci lahko učijo po vseh sodobnih metodah reformirane osnovne šole.

Dovolj prostora bodo imeli, nič več ne bo dveh izmen. Zato se ne čudimo zadovoljstvu fantov in deklet, ki so dali duška svojemu veselju in hiteli pisati pesmice in kratke prispevke za svoje šolsko glasilo, kjer so pokopavali staro in občudovali novo. Takole je napisal nadobudni mladi pesnik:

Ob Soči nova šola stoji
svetla, velika se v soncu blešči,
v njej se pa učenci učimo,
za lepe rede se borimo...

In drugi:

»Posloveli smo se od stare šole. Oj, ti stara ropotulja, kar ostani tam, kjer si. Mi te ne potrebujemo več. Preselili smo se v novo šolo, ki se od stare razlikuje kot zajec od vola. Tu imamo parket pa centralno kurjavo pa 11 luči v razredu. Dobili smo novo šolo in naša dolžnost je, da jo čuvamo in ohranimo takšno, kakršno nam je podarila skupnost...«

*

Ko smo nekega jutra obiskali novo šolo, nas je presenetilo, da je bilo še po osmi uri zjutraj pred poslopjem polno učencev. Kako, ali imate prvo uro prosto? smo jih vprašali. Ne, saj začnemo pouk šele ob pol devetih, so nam odgovorili. Mnogo se jih namreč vozi od daleč. Iz Avč, Ročinja, Lika, po pet in celo 10 kilometrov daleč. In da jim ne bi bilo treba prezgodaj vstajati, so začetek pouka premaknili za pol ure. Ko smo se še pogovarjali s srečnimi »lastniki« nove šole, nas je presenetil velik oseb-

ni avtomobil, iz katerega je izstopilo pet ali šest otrok. Spet smo se čudili. Kdo pa so ti, ki se vozijo v šolo kar z osebnim avtomobilom.

Ti učenci so iz precej oddaljenega kraja, kjer nimajo rednih avtobusnih zvez; zato pa jih vozimo kar s taksijem, nam je povedala ravnateljica Ana Tomič, ki nas je vodila od prostora do prostora in nam razlagala:

»Učilnic je deset, tu je še risalnica, tu bo delavnica za tehnični pouk, tu fizikalno-kemična učilnica, tole je pevska soba... tu je kuhinja, kjer bomo pripravljali tople malice, za učence iz oddaljenih krajev pa tudi kosilo... tole bo temnica za fotoamaterje. Razen tega pa imamo še posebno bolniško sobo, dve kopalnici, tri kabinete, upravne prostore in pa mladinsko sobo. Ta bo stalno odprta in v njej se bodo lahko mudili učenci pred poukom ali po njem, pisali naloge, imeli sestanke, krožke itd.«

Res, kanalski šoli prav nič ne manjka za sodoben pouk v sodobni šoli.

V novo šolo v Kanalu hodijo otroci iz Kanala, Avč, Ročinja, Lika in drugih krajev

V novih svetlih prostorih je učenje lažje, prijetnejše

Dominik Carlovini, učenec osmega razreda, je povedal, da bodo v šoli vsi imeli enotne halje, David Valentinčič (spodaj desno) prav tako učenec osmega razreda, ki so ga izvolili za predsednika razredne skupnosti, ki ima nalogo pomagati slabšim učencem pri učenju, skrbeti za red, program proslav itd.

Belo zlato pod zelenimi polji

Avto je drvel po blatnih, razritih cestah proti Stručcu. Na poljih je bilo že vse zeleno. Pomlad je takrat že dihala s polnimi pljuči.

»Vidite, to je pa senčna stran naftne industrije. Vse ceste so razrite od kamionov in težkih tovornjakov,« je presekala tišino ing. Dragutin Ljubić, glavni inženir v podjetju »Naftaplin« s sedežem v Zagrebu; dodelili so mi ga, da mi razkaže glavna naftna polja na Hrvaškem.

»Je še daleč do Stručca?«

»Še deset minut,« je odgovoril in se zagledal v tropo ovac, ki so se pasle na travniku. Droben pastirček s palico v roki nam je mahal v pozdrav.

»Ko bi ta pobič vedel, da hodi po milijardah, po neizmernem bogastvu,« je zamrmral inženir Ljubić.

Zavore so zacvilile. Skočili smo iz avtomobila. Bil sem prvi hip skoraj razočaran. To da je Stručec? Središče jugoslovanske naftne industrije! Naš ponos — jugoslovanski Texas? Kje pa so vrtni stolpi, vitki minareti naše naftne industrije?

»Stolpov ne boste dosti videli,« je moje razočaranje potešil inženir. »Imamo jih samo nekaj. Ko je vrtna izvrtana, gremo s stolpom, torej z vrtno garnituro, drugam.«

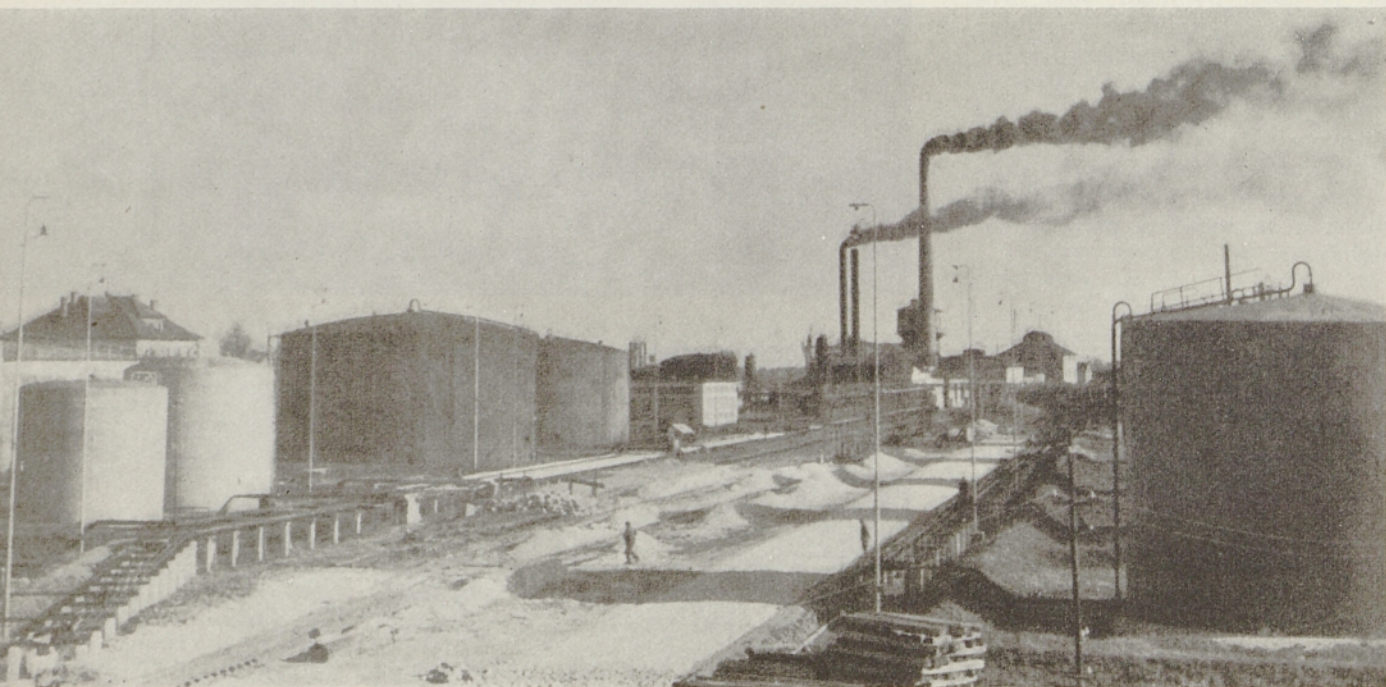
V majhnem poslopju, kjer delajo inženirji in tehniki podjetja »Naftaplin«, sva se z ing. Ljubićem ustavila pred zemljevidi in grafikoni.

»Vidite, tule je Stručec.« S prstom je pokazal na zemljevidu približno 50 km jugozahodno od Zagreba. Potem je šel njegov prst po vsej širni dolini Save od Zagreba tja mimo Siska do Jasnovca, kjer so med vojno ustaši zverinsko poklali na tisoče zavednih Hrvatov, Srbov in drugih ljudi. Mramor brdo, Klošter, Šumečani, Dugo Selo, Bunjani, Ivanićgrad... Sami kraji, kjer črpajo nafto. Preproste hrvatske vasi, sredi zelenih njiv in polj, pod katerimi pa leže milijarde. Ogromno bogastvo. Belo zlato — nafta. Kdo bi vedel, koliko je teh zakladov. Največji zaklad pa je Stručec. Strokovnjaki pravijo, da bodo v nekaj letih samo na vrtnah Stručca dobili letno okoli milijon ton nafte.

Inženirjevo pripovedovanje poslušam kot pravljico. Koliko nafte je imela stara Jugoslavija? Nekaj malega več kot 1000 ton, mi pojasnjuje inženir. Lani so v celi državi načrpali že nad milijon, letos bo priteklo iz zemeljskih nedrij blizu 1.600.000 ton nafte.

»Poklic belega rudarja ni lahak,« mi odgovarja Stjepan Petković. V Stručcu je zaposlen kot vodja izmene. Gledam ga in pišem.

Rafinerija v Sisku

Pripoveduje, da je bil pred vojno kmet. Delal je na poljih, ne da bi vedel, kakšno bogastvo leži pod njivami, globoko v zemlji. Zdaj je že 15 let beli rudar. Išče nafto.

»Zakaj je vaš poklic naporen?«

»Hm, vedno smo zunaj. Pozimi in poleti. V vetru, mrazu in dežju. Mene že malo daje revma,« se smeji in izgane svoja široka, čvrsta ramena, vajena težkih vrtalnih strojev.

Potem pripoveduje, da delo tudi ni brez nevarnosti. Plini, stalni spremljevalci nafte, leže tik pod zemeljsko površino. Včasih kar na lepem nastane eksplozija. Dvakrat je tudi v Stružcu že gorelo.

»Kako pa je bilo, ko je na petici gorelo?« ga vprašam.

Da je grmelo, kot bi bučali največji morski valovi, pripoveduje. Med erupcijo so se tresla vsa okna v Popovači, oddaljeni od Stružca osem kilometrov.

»Pa zaslužek?« ga vprašam.

»Kar dobro jim gre,« se vmeša inženir Ljubić. Potem s ponosom pove, da so beli rudarji letos najbolje plačani delavci v državi.

»Lani sem s svojo skupino — pet nas je skupaj — dosegel rekord,« mi pojasnjuje. »Izvrtali smo v letu dni skupno toliko vrtin, da bi segle 17 km globoko. Za ta uspeh smo dobili vsi skupaj od podjetja lepo nagrado. Pol milijona dinarjev.«

*

Dolina Save od Zagreba naprej ni edini jugoslovanski »Texas«. Velika področja ob Dravi — Podravina — tam med Koprivnico in Osijekom — so en sam razsežen kompleks, ki je po mnenju strokovnjakov še čisto »deviški«.

»Nafta je v Jugoslaviji še dovolj,« je dejal ing. Rubinić. »Cela področja so še praktično povsem neraziskana. Cela Makedonija, del Hercegovine, Istra, več krajev Dalmacije — vse to še čaka naše bele rudarje, da poiščejo belo zlato v globinah zemlje.«

*

Pravijo, da mora imeti beli rudar tudi nekaj sreče. Ali je res pri iskanju nafte tudi sreča odločujoč činitelj? Morda. Vsekakor so jo v Vojvodini — drugem jugoslovanskem Texasu — dolga leta zaman iskali. Vrtali so pri Veliki Gredi, v Avdi, Šurjanu, Melencih... Nič! Prišli so najboljše vrtalci in specialisti iz Hrvatske in Slovenije, iz Dolnje Lendave, kjer je zibelka jugoslovanske naftne industrije, saj so tamkaj iskali nafto že leta 1860! Toda nič. Svedri so rili celo do globine 2000 metrov... Zaman!

»Nimamo sreče,« so obupano zmajevali rudarji. Inženirji in tehniki so se nervozno sklanjali nad zemljevidi. Vraga! Ali res ne bo tu nafte?

Vojvodinsko nafto, ki je pritekla iz zemeljskih globlin, pošiljajo z vagoni v rafinerijo

Potem pa se jim je tudi tu nasmehnila sreča. Dne 25. maja 1953 je pri Jermenovcih bruhnilo na dan belo zlato. Radio Novi Sad je prekinil večerno oddajo in sporočil ljudem veselo novico.

Zdaj je Vojvodina že dolga leta druga največja zakladnica nafte v Jugoslaviji. Iz naftnih polj pri Kikindi, Bečeju, Šurjanu, Adi, Konaku, Janošiku, Melencih, Plandištvu in drugih krajev priteče vsako leto na stotisoče ton nafte.

Igor Prešern

Tudi v Sloveniji so pričeli lani graditi stanovanjske hiše po sistemu montažne graditve. Podjetje Gradis je po daljših pripravah, v katerih so sodelovali naši inženirji, ki so si ta sistem graditve ogledali v Franciji, Italiji, na Švedskem, na Danskem in v Sovjetski zvezi, začelo graditi montažne hiše. Izdelali so projekt montažnega stanovanjskega bloka, ki ima štiri nadstropja in 39 stanovanj. Vsa stanovanja imajo moderno opremljene kuhinje, električne bojlerje in kopalnice s plinskim bojlerjem. Tak stanovanjski blok gradi ekipa 30 delavcev. Stanovalci se vanj lahko vselijo že po šestih mesecih. V Šiški pri Ljubljani že stoji deset takih blokov, inženirji podjetja Gradis iz Ljubljane pa pripravljajo nov projekt za montažne stanovanjske bloke, ki jih bodo gradili v naslednjem letu. V njem bodo izboljšali pomanjkljivosti, ki so se pokazale v prvih montažnih blokih. Sistem montažne graditve, ki omogoča hitrejšo in cenejšo graditev stanovanj, je bil v Jugoslaviji le malo znan. Zadnje čase pa se s tem načinom graditve ukvarja že več podjetij, med njimi ljubljansko podjetje GRADIS in zagrebško podjetje JUGOMONT.

Mile Pavlin: Polšja lov

Tisti časi, ko so polharji v eni noči nalovili po sto ali še več polhov, so minili. Prav tako polharji ne pečejo več celo noč krompirja. Tudi polhov več ne ujamejo toliko in polšja lov ni več dobičkonosen posel, ampak šport. Včasih so polharji nosili s seboj pletenko cvička in vrečico s krompirjem ter soljo. Že zjutraj so odšli v hribe, lovili včasih po več dni in jedli morda samo še polhe v omaki...

Danes pa...

»Pojdimo na polhé,« je nekega dne proti koncu septembra rekel upokojenec Oton svojemu sinu. »Avto limoš, pa nas v soboto popoldne potegni nekam na Gorenjsko. Povabim še starega Molka. Čez osemdeset jih bo že imel, pa še vedno polhari.«

Priprave so trajale nekaj dni. Treba je bilo namazati pasti, pripraviti živila. Nastavljali bodo Oton, Molek in stric Janko. Otonov sin Jaka pa se je ponudil, da bo kuhal. V soboto, ko je bilo treba iti, pa se je ekspediciji pridružil še profesor Milko. Milkov konjiček so bili zajedalci. S polhov bo obiral bolhe, jih spravljaj v epruvete, določal pasmo (celo med bolhami so pasme) in pisal o njih učene razprave.

»S seboj pripeljem še nekoga, da boš prijetno presenečen,« je dejal Milko.

In res. Ko so se sestali v soboto kmalu po kosilu pri eni izmed gostiln ob gorenjski cesti, je Jaka ostrmel. Kar tri dekleta je imel Milko v avtomobilu. O eni je bilo jasno, da je Milkova izvoljenka. Toda drugi dve? Ko so se predstavili, je Jaka zvedel, da je ena profesorica zemljepisa, druga prirodopisa, Milkova izvoljenka pa da poučuje zgodovino.

»Na Jelovico jo mahne. Na Talež. Tam sem pred vojno v eni sami noči ujel šestdeset debelih polhov,« je odločil Molek. Jaka pa je po tistem računal, kako bo skuhal dovolj golaža za osem ljudi, saj je bilo mesa komaj kilogram! Potem pa se je odločil, da bo v Kranju kupil še mesa in paprike, pa paradižnikov in čebule. Mora se izkazati, da bodo ženske videle, kako dobro zna kuhati.

Pripeljali so se na ravno planinsko jaso, ki so jo menda pravkar pokosili. V bližnjem seniku je bilo dovolj sena in ženske se niso upirale, da bodo spale kar v senu. Moški pa bodo celo noč kurili in lovili.

In Jaka se je lotil kuhe. Zakuril je, naredil vislice za kotliček, zrezal čebulo, jo prepražil, nato zalil vse skupaj z vodo ter zmetal v kotel paradižnike in papriko. Profesorice in profesor so razpravljali o bolhah, kameninah, zgodovini in zemljepisu, Molek, Oton in Janko so nastavljali pasti, Jaka pa je nosil drva, da se je pošteno potil.

Noč je bila jasna, mesec je kmalu vzšel in oglašali so se nočni ptiči. Vse štiri profesorje je začelo mraziti in znašli so se ob ognju. Ženske so se čudile, da se Jaka loti kuhe golaža, ko je vendar kuha ženska umetnost. Potem so prišli k ognju še nastavarji. Pletenka vina je začela krožiti. Ženske so začele tožiti, da so lačne in spraševati, kdaj bo kuhano. Ko jim je Jaka povedal, da šele okoli enajste, da se mora zelenjava v omaki razpustiti, so molče odšle k Milkovemu avtomobilu in začele jemati iz njega škatle in zavitke. Ob ognju je bilo ko na sejmu. Grozdje, slaščice in kdo ve kaj še vse. Jaka je računal, da bi bilo tega dovolj za osem ljudi najmanj za teden dni. Bodo pač vlekli nazaj v Ljubljano.

Teh skrbi pa jih je rešil Oton. Ko se je okoli desete odpravljaj prvič pogledat pasti, je ugotovil, da karbidovka slabo gori. Popravljaj jo je ob svetlobi plamenov. Odvil je dno, prestrašen vzdih se mu je izvil iz ust in nekaj je steklo proti tlem. Ko je čez nekaj trenutkov ena izmed profesoric segla v škatlo s piškoti in ugriznila, je jezno izpljunila grizljaj.

»Po karbidu ima okus. Fej!« je rekla in hitela splakovati usta z vinom, čeprav se ga je prej branila, češ da se ženski ne spodobi piti.

»Da nisi stresel karbida v škatlo?« je zanimalo Molka. »Daj, pokaži!« Najbrž mu je že vino udarilo v pete, ali pa se je zares spotaknil — skratka, sedel je v drugo škatlo, kjer je bilo grozdje. Pod moževimi sto kilogrami je iz škatle nastala harmonika, iz grozdja pa sluzasta gmota.

Profesorice so vihale nosove, moški pa so počili v smeh. Kmalu se tudi ženske niso več mogle vzdržati smeha.

Ko so se nastavarji vrnili s prvimi ujetimi polhi, je Milko privlekel od nekod epruveto in začel loviti bolhe. Nabral jih je precej, zamašil epruveto z zamaškom in jo spravil v žep. Ženske so otipavale mrtve polhe. Nenadoma je ena zakričala. Na pol zadavljen polh je oživel in zasadil ostre zobe v lepo oblikovan prstek zgodovinarke.

»Ajs!« je kriknila. Kavalirjev, ki so ji hoteli prstek razkužiti s slivovko, je bilo dovolj. Najbolj se je odrezal Jaka, ki je stekel v avto po ročno apoteko.

Nesreč pa s tem še ni bilo konec. Nenadoma se je Milko začel divje praskati.

»Kaj ti je?« ga je vprašala izvoljenka.

»Ne vem!«

»Da ti niso bolhe ušle?«

»Lej ga šmenta,« je kriknil Milko in segel po epruveti. Otipal je zdrobljeno steklo. Ko se je sklomil, je zdrobil epruveto, bolhe pa so jo ucvrle na vse konce. Revez se je moral blizu ognja sleči in otepsti perilo, pa se je kljub temu še vedno praskal. Najhuje pa je bilo, da ni imel nobene epruvete več.

»Zdaj naj prismo dim še golaž, pa so vse nesreče na kupu. Ob ves ugled bom kot bodoči zakonski mož,« je rekel Jaka. Molek pa je začel pripovedovati eno svojih grozljivih zgodb. Kako je še kot sedemletni deček slišal na Javorniku ponoči divjo jago. Nadaljeval je z drugo zgodbo, kako je sredi noči visoko v gorah, v pragozdu, štirinajst dni sam lovil polhe, pa ni srečal žive duše. Neke noči pa je prišel k ognju razcapan, kosmat moški. Molče je sedel k ognju, posedel nekaj minut, vstal in izginil ko duh. Pozneje so

ljudje pripovedovali, da je ušel iz umobolnice večkratni ubijalec.

Ženske so molče poslušale in se nagonsko stisnile skupaj. Potem je bilo treba drugič pogledati pasti.

»Ko se vrnete, bo večerja skuhana,« je dejal Jaka. Potem je pristavil krompir in zmetal v golaž svinino. Ko je čez pol ure ugotovil, da je kuhana, je nacul v kotliček še moke in zmlete, posušene paprike.

»Za bogove bo tale golaž dober. Takega se mi še ni posrečilo skuhati,« je dejal, ko ga je pokusil.

Ko so se polharji vrnili in jih je Jaka po vajaško postavil s skodelami v vrsto, so začeli jesti. Sam se je lotil kotla. Vsi so začeli hvaliti njegovo kuharsko spretnost in kmalu so žlice zazvenele ob dno skodel.

Zdaj so imeli tri ure časa. Ob štirih zjutraj bodo polharji šli zadnjič pogledat pasti. Tedaj jih bodo tudi pobrali. Nalagali so na ogenj, pletenka je krožila vedno hitreje. Vino jim je razvezalo jezike, zapeli so in začeli zbijati šale. V temi so se Jakove oči večkrat srečale z očmi zgodovinarke. Ravno pravšnje dekle bi bila zame, je pomislil Jaka in skušal navezati z njo pogovor. Profesorico je najbolj zanimalo, kaj je Jaka po poklicu. Ko ji je povedal, je dejala, da so ji vseč preprosti ljudje, ki ne vihajo nosu, ker imajo spoštovan poklic.

»Vi ste čisto preprost človek. Ko sem vas prvič videla, se mi je zdelo, kot bi ne znali do pet šteti.«

Počasi se je izdala, da Jako že dolgo pozna s ceste.

»Pa niti pogledati me niste hoteli,« je dejala nazadnje in mašobila ustnice.

»Dajva se kar tikati, če ste za to, seveda,« je predlagal Jaka.

»Pa se dajva.«

Pogovarjala sta se do jutra, ko so polharji odšli po pasti. Potem so odšle ženske in Milko spat, Jaka pa je pomival lonce.

Ko je svit pobelil vrhove bukev in smrek, so legli spat v dišeče seno še polharji in kuhar ter zaspali kot ubiti. V Ljubljano so se vrnili šele proti večeru, dišeč po senu.

Jaka in zgodovinarica pa sta se dogovorila za sestanek v Ljubljani.

po domači deželi

Največji jugoslovanski praznik — 29. november — dan rojstva nove Jugoslavije, so praznovali tudi letos delovni ljudje širom po Jugoslaviji v obujanju spominov na zgodovinsko zasedanje AVNOJ leta 1945 v Jajcu v Bosni. Po vsej državi so bile proslave tega zgodovinskega dogodka, ki je vpisan v zgodovini jugoslovanskih narodov na prvem mestu.

Seveda pa se proslavam, posvečenim spomenu obletnice AVNOJ in razglasitve republike dne 29. novembra 1945, pridružujejo tudi številne proslave novih delovnih zmag, doseženih zadnja leta širom po naši domovini.

■ Ob 29. novembru so v Ljubljani slavnostno odprli novo ljubljansko cestno-železniško prometno vozlišče, ki je eden največjih tovrstnih objektov, kar jih je bilo po vojni zgrajenih v Ljubljani. Na Titovi in Celovški cesti sta bila izročena svojemu namenu dva cestna podvoza, preko katerih pelje železniška proga. Podvoz na Titovi cesti je dolg 42, na Celovški pa 40 metrov, čez prvega drže štiri, čez drugega pa dve železniški progi. Zgraditev obeh podvozov je središče mesta precej spremenila. Veliko starih stavb so morali podreti, med temi tudi znani Bavarski dvor. Zdaj so tam lepo izpeljane asfaltne ceste, vmes pa prijazni zeleni travni nasadi. Tako se je naša Ljubljana spet pomladila, polepšala, postala sodobnejša.

Novi podvoz na Celovški cesti

■ V Ljubljano je na praznik republike slovesno pripeljal prvi električni vlak. Dela pri elektrifikaciji proge Postojna—Ljubljana so trajala nekaj let.

■ V Kočevju je začela obratovati tovarna kemičnih izdelkov, ki je veljala 928 milijonov dinarjev. Ta tovarna bo že prihodnje leto poslala na trg ultrapas plošče in nekatere druge kemične izdelke v vrednosti poldruge milijarde.

Novi podvoz na Titovi cesti

■ Na Otočah na Gorejskem so 29. novembra odprli nov obrat tovarne Iskra iz Kranja. Tam bodo izdelovali električne merilne instrumente.

■ V Lendavi je podjetje »Nafta« izročilo namenu novo kemično tovarno za sintetične izdelke iz zemeljskega plina.

■ V Novem Velenju je bil slovesno izročen namenu nov zdravstveni dom in več ambulant.

■ Na Krvavcu nad gornjo postajo žične vzpenjače so odprli nov planinski hotel.

■ No Pokljuki je začela obratovati smučarska žičnica in ledeni bar za smučarje.

V oktobru so v Mariboru odprli sodobno urejeno samopostrežno restavracijo, ki lahko vsak dan pripravi šest tisoč obrokov za kosilo in večerjo

■ Ljubljana je 29. novembra dobila tudi novo restavracijo Pri Urški. Odprli so jo v gostinskem šolskem centru na Prulah. Restavracija je sodobno urejena in ima v štirih gostinskih prostorih sto sedežev. Njena posebnost je v tem, da se bodo v njej praktično izobraževali gojenci gostinske stroke, bodoči natakarji in natakarice. Poleg običajnega jedilnika bodo gostom ob posebnih dnevih na razpolago tudi razne naše narodne jedi. Ob teh dnevih bodo natakarji in natakarice, ki bodo gostom stregli, oblečeni v narodne noše.

■ V Črnomlju je podjetje Veletekstil odprlo veliko moderno trgovino s tekstilijami in konfekcijo, ki je ena najbolj sodobno urejenih trgovin v Beli krajini.

■ V Novem mestu so te dni proslavljali začetek obratovanja nove tovarne »Iskre«, ki bo proizvajala usmerjevalne naprave. Vrednost letne proizvodnje bo znašala približno 2,7 milijarde dinarjev.

■ Trboveljsko »Cementarno« so letos poleti močno rekonstruirali. Nova rotirna peč bo povečala letno proizvodnjo cementa od približno 110.000 na blizu 180.000 ton.

■ Ljubljana je za 29. november dobila še eno novo tovarno. Podjetje »TIKI« se bo preselilo v nove tovarniške objekte, kjer bo močno razvilo proizvodnjo električnih vodnih grelcev — boilerjev (do 150.000 na leto).

■ V Kidričevem pri Ptujju nadaljujejo graditev novih objektov za elektrolizo aluminija. Ko bo tovarna rekonstruirana, bo povečala letno proizvodnjo aluminija od 20.000 na 40.000 ton.

■ Na Ravnah so za 29. november dogradili veliko novo valjarno, ki sodi v sklop rekonstrukcije celotne železarne Ravne. Vrednost proizvodnje v tej železarni se bo po končani rekonstrukciji povečala od sedanjih 14 na 30 milijard din

Seveda so našeti objekti le majhen del novih delovnih zmag, ki so jih ob 29. novembru proslavljali naši delovni ljudje.

Eden največjih uspehov, ki ga povezuje vsako leto z 29. novembrom, je tudi graditev avtomobilske ceste bratstva in enotnosti, ki bo prihodnje leto povsem dograjena. Letos je 30.000 fantov in deklet zgradilo 95,5 km nove betonske ceste od Osipaonice (20 km južno od Smedereva) do Paračina, ki so jo slovesno izročili prometu v nedeljo 11. novembra. Ob tej priložnosti so odkrili tudi spomenik mladim graditeljem.

Letošnji 29. november je tudi tesno povezan z množičnimi razpravami o predosnutku nove ustave. O ustavi razpravljajo pravzaprav povsod — v tovarnah, v občinah, v ustanovah, šolah, na univerzah. Ne moremo navesti natančnega števila sestankov, saj jih je bilo že na desetisoče. Samo v občini Ljubljana-Center je bilo v oktobru v podjetjih 170 razprav o ustavi. Na enem takih sestankov, ki je bil te dni v »Litostroju«, je o ustavi govorila tudi predsednica Ljudske skupščine Slovenije Vida Tomšičeva.

Med razpravo o novi ustavi

Jugoslavija zahteva odškodnino za žrtve nacizma

Vprašanje odškodnine jugoslovanskim žrtvam nacizma, ki je na dnevnem redu že več let, še vedno tiči na mrtvi točki. Jugoslovanska vlada je nedavno ponovno predlagala razgovore, a Bonn še vedno molči...

V intervjuju za zahodnonemški tisk je o tem vprašanju ponovno spregovoril državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović ter poudaril, »da gre za neizpodbitno obveznost ZR Nemčije, o čemer želimo govoriti z vlado ZR Nemčije«. Na trditve, ki so se pojavile v zahodnonemškem tisku, da je eden izmed važnih razlogov za odpor, da bi plačali odškodnino Jugoslaviji, to, da je FLRJ edina država izven vzhodnega bloka, ki je priznala Demokratično republiko Nemčijo kot drugo nemško državo, je Koča Popović odgovoril, da to »ne more biti razlog, niti se ne more navajati kot razlog za zamikanje te obveznosti...«

Bonnska vlada je namreč že davno uredila podobna vprašanja odškodnine na enaki podlagi kot zahteva Jugoslavija z Belgijo, Holandsko, Dansko, Francijo, Grčijo in drugimi državami, članicami zahodnega bloka. Ne samo to! Zahodnonemški tisk je sporočil, da bo bonnska vlada izplačala odškodnino španskim falangistom, ki so skupno s Hitlerjevo armado pobijali in plenili po Sovjetski zvezi. Španski vladar Franco je leta 1942 poslal »Divisione azul« (Modra divizija) na pomoč Hitlerjevim četam, ki so se borile v Sovjetski zvezi. Svoj sklep so v Bonnu utemeljili s »pravno kontinuiteto«, češ da je ZR Nemčija

naslednica »pravic in dolžnosti Tretjega rajha«. Zahodnonemško finančno ministrstvo je objavilo poročilo, kako vestno poravnava obveznosti iz druge svetovne vojne. Med drugim je v poročilu rečeno, da so odslej največ izplačali na račun materialne škode, ki so jo imele okupirane države v obdobju od leta 1941 do 1945. Izplačali so 47 milijard mark. Kot neposredno odškodnino žrtvam vojne so izplačali 59 milijard mark itd.

Torej ni dvoma, da je bonnska vlada že izplačala mnogim državam odškodnino, kar zadeva Jugoslavijo pa zapirajo oči pred upravičenimi in utemeljenimi zahtevami. Zakaj ima Bonn dvojna merila? Ali je mogoče to sredstvo političnega pritiska na neodvisno politiko Jugoslavije, orodje za poslabšanje odnosov, ki so že tako slabi, toda ne po krivdi Jugoslavije?

Taki kontrasti med tendenciozno darežljivostjo do španskih fašistov in odklanjanje razgovorov o jugoslovanskih upravičenih zahtevah napravi, milo rečeno, mučen vtis v Jugoslaviji in svetovni javnosti. Odgovorni ljudje v ZR Nemčiji bi morali končno spoznati, da je pozitivna ureditev tega vprašanja v interesu same ZR Nemčije. Ves svet ve, da je bila naša domovina ob koncu druge svetovne vojne razrušena, požgana in orošana in kolikšen krvni davek je plačalo jugoslovansko ljudstvo Hitlerjevim četam. Zavedamo se tudi, da odškodnina ne more povrniti vsega, kar smo pretrpeli in izgubili, kajti z nobenim demarjem ni moč poplačati izgubljenega zdravja, življenja in trpljenja...

Stane Lenardič

Zločinski napad v Bonnu

Tik preden smo začeli tiskati 12. številko revije, smo zvedeli, da je na dan 29. novembra, malo pred poldnem, skupina ustaških emigrantov izvedla oborožen zločinski napad na poslopje, kjer ima svoje prostore odsek za zaščito jugoslovanskih interesov pri švedskem veleposlaništvu v Bad-Godesbergu, predmestju Bonna. Skupina kakih 50 ustaških emigrantov je preplezala ograjo in nasilno vdrla v poslopje, pri čemer je razbijala vrata in okna. Napadalci so vrgli v več sob bombe in streljali z revolverji. V poslopju je bilo v tem trenutku več jugoslovanskih uslužbencev. Uslužbenca Momčila Popovića je strel iz revolverja hudo ranil, medtem ko je bil Vinko Dovgan laže ranjen. Oba so prepeljali v bolnišnico. Zaradi eksplozije bomb je poslopje zajel ogenj. Notranji prostori so močno poškodovani. Skupina napadalec se je takoj po izvršenem nasilnem dejanju neovirano umaknila, policija, ki je bila še pred dvema dnevnoma uradno obveščena o možnosti, da pride do izgrediv,

pa je prispela na kraj šele potem, ko so jo posebej klicali.

Švedsko veleposlaništvo v Zvezni republiki Nemčiji, ki zastopa v tej državi interese Jugoslavije, je izročilo protestno noto zunanjemu ministrstvu Zvezne republike Nemčije v Bonnu.

Generalni sekretar Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije Aleksander Ranković je poslal predsedniku Nemške socialnodemokratske stranke Erichu Ollenhauerju brzojavko, v kateri je izrazil globoko zaskrbljenost in ogorčenost jugoslovanskega ljudstva nad nezaslišanim početjem v Bonnu. Prav tako je v brzojavki izrazil zaskrbljenost in ogorčenost Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije Zvezi sindikatov Nemčije. Zveza združenj borcev Narodnoosvobodilne vojne Jugoslavije je poslala Svetovni federaciji bivših borcev v Parizu pismo, v katerem izraža globoko ogorčenje nad zločinskim napadom ustašev na jugoslovansko predstavništvo v Bonnu.

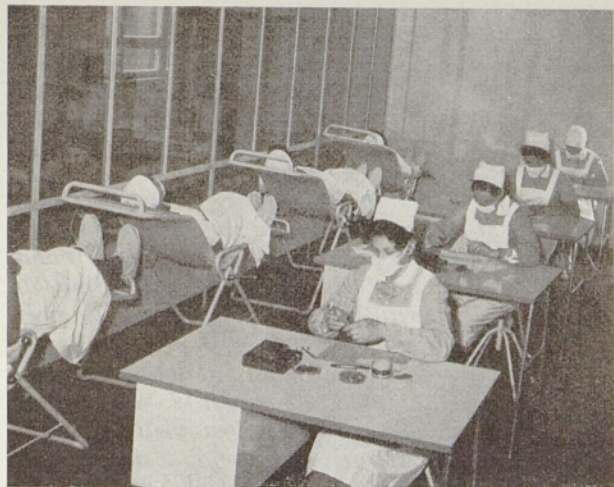
V Sloveniji smo si vsa leta po vojni močno prizadevali, da bi uredili čimboljšo zdravstveno službo. Da imamo sedaj na stotine novih zdravstvenih ustanov, trikrat več zdravstvenih delavcev kot nekdanj, in da so naše bolnišnice in zdravniške ordinacije res že sodobno opremljene, potem je to predvsem zasluga skupnosti in oblasti, ki je z velikim razumevanjem tudi v času precejšnjih gospodarskih težav dajala mnogo denarja za potrebe zdravstva.

Toda ob tem se je razvijala služba, za katero so ustvarili pogoje in možnosti državljani sami, in sicer ne le ozek krog ljudi, temveč vse prebivalstvo Slovenije. Pri tem mislimo na transfuzijsko službo in organizacijo krvodajalstva.

Silen razmah kirurgije, ki so ga omogočili visoko kvalificirani zdravniki-kirurgi ob pomoči raznih tehničnih novosti in sodobnih aparatov, bi se ne dosegel sedanje višine, če ne bi zdravstvena služba imela vedno na razpolago dragocene krvi, ki rešuje življenja in omogoča velike operacije. Brez tega sredstva bi bila neprimerno večja umrljivost v porodnišnicah, na nezgodnih postajah, povsod, kjer je transfuzija krvi nenadomestljivo rešilno sredstvo.

Prve čase po vojni so zdravstvene ustanove ljudem plačevale, če so se prijavi kot darovalci krvi. Toda tako je bilo mogoče dobiti le majhne količine krvi, saj vemo, da se marsikdo le težko odloči za prodajo krvi. Tedaj smo se spomnili izkušenj iz vojnih let: za reševanje ranjencev je bilo vedno veliko ljudi, ki so prostovoljno, brez slehernega plačila radi pomagali in darovali kri. Ko so torej zdravstvene ustanove, predvsem bolnišnice, javljale Zavodu za transfuzijo krvi, ki je tedaj deloval še v tesnih, starih prostorih, da potrebujejo vse več krvi, je nastala pobuda za prostovoljno krvodajalstvo. Darovalcem krvi niso več plačevali njihove požrtvovalnosti, pač pa so zdravstveni delavci in predvsem Rdeči križ razlagali ljudem, kaj pomeni kri in transfuzija v našem zdravstvu in kako tega mi mogoče z ničimer nadomestiti. Po letu 1950, odkar je Rdeči križ začel na široko organizirati krvodajalske akcije, so številke o darovani krvi stalno rastle. Od dveh ton letno do petih in nato do sedmih ton krvi letno. Prijavilo se je na tisoče ljudi, delavcev, uslužbencev, študentov, gospodinj, kmetov, avtomobilisti z ekipami za odvzem krvi so bili stalno na terenu. V tesnih prostorih zavoda skoraj niso več zmogli vsega dela.

Tako so v dveh letih zgradili v Ljubljani nov, moderen zavod za transfuzijo krvi z najmodernejšimi sprejemnicami za darovalce, za hiter odvzem krvi ter s potrebnimi laboratoriji in napra-

Na postaji za odvzem krvi v Ljubljani

vami za konservacijo krvi. V pravem pomenu besede je ta lepi in sodobni zavod spomenik za požrtvovalnost naših ljudi, ki radi pomagajo ter se množično prijavljajo kot darovalci krvi. Vsaka leta vodi ta zavod zdravnica dr. Sonja Sovdatova.

Sedaj darujemo Slovenci letno že 13 do 14 ton krvi in še nikoli se ni zgodilo, da bi morali bolnike prepuščati usodi, ker bi ne imeli krvi za transfuzijo. Nasprotno, za vse primere je kri vedno na zalogi. Razen republiškega zavoda pa so ustanovile transfuzijske postaje tudi vse večje bolnišnice in tudi tu imajo za bolnike vedno zadostno število krvodajalcev. Naši časopisi veliko pišejo o požrtvovalnosti ljudi, saj daruje letno kri nad 60.000 ljudi, za priznanje pa prejemajo značke in diplome, predvsem pa hvaležnost rešenih bolnikov in ponesečencev.

Kako uspešna je transfuzijska in krvodajalska služba, nam pokaže primer lepega sodelovanja med zdravstvenimi ustanovami v vsej državi. Ko so nedavno iz daljnega Skopja, iz Makedonije, sporočili, da nujno potrebujejo kri določene skupine, ki pa mora biti od darovalca, ki je že prebolel opeklino, se je za rešitev življenja zavezal tudi ljubljanski zavod. Deklici, ki se je hudo opekla, bi namreč lahko pomagala le kri s posebnimi lastnostmi, s potrebnimi snovmi, ki preprečujejo zastrupitve. Tako kri pa ima lahko le človek, ki je že sam prebolel opeklino. V Sloveniji je bil z ustrežno krvno skupino le en tovariš, ki je pred leti prebolel opeklino. Takoj je bil pripravljen pomagati in v pičlih 24 urah so v Skopju že imeli dragoceno pošiljko iz Slovenije z ustrežno krvno plazmo.

Marija Namorš

Po petnajstih letih

Odkar so se pripeljali čez mejo, je bila Milena kakor v sanjah. Sedela je trdo in nepremično, z rokama tesno stisnjenima v naročju. Le oči so ji nemirno švigale na vse strani, kot bi se bala, da bi ne zamudila pogleda na prav vsako podrobnost ob poti.

Auto je uspravajoče brnel po vijugasti cesti. Otroka sta dremala na zadnjem sedežu, mož pa je, utrujen od dolge vožnje, molče obračal volan in pazil na ovinke. Milena je bila zadovoljna, da ji ni treba govoriti in se je lahko po mili volji predajala spominom.

V mislih se je vrnila nazaj v mladost, v svoje tedanje želje in sanje. Nasmehnila se je. Prav tako si je bila, kot nezrela sedemnajstletnica, zamišljala svojo vrnitev v domovino: v avtomobilu, z bogatim možem in čednima otrokoma. Imela je pač srečo. Poznala je mnogo takih, ki so s podobnimi sanjami in željami pobegnili v tujino, pa so živeli bedno, nesrečno življenje tujcev, emigrantov. Da, res, imela je srečo, da ni končala tako kot mnogi drugi!

Sicer pa jo je zdaj, ko je odrasla mladostnim sanjam, življenje že naučilo, da bogastvo ni največja sreča na svetu. Ta hip je bila zanj največja sreča, da se prvokrat po petnajstih letih vrača v domače kraje, da spet gleda znane obrise gorskih vrhov, bele hiše z rožami na oknih, vegaste kozolce, travnike in polja, ki nikjer na svetu niso tako sveža in zelena kot v njeni domovini.

Na zamegljenem obzorju so se prikazale strehe rodnega mesta. Srce ji je glasno in vznemirjeno utripalo. Zdaj zdaj bo v resnici zagledala domače ulice, na katere se je tolikokrat vračala v spominih, po katerih je hodila v sanjah, pa se je potem iz teh sanj budila mokra od solz in bolna od hrepenenja in domotožja.

Pripeljali so se med prve hiše v predmestju. Kepa ganotja ji je zagrnila grlo in oči so se ji zameglile. Na sebi je začutila vprašujoč možev pogled; tiho je zavzdihnila, da bi potlačila naraščajoči nemir.

Že so se bližali sredini mesta. Milena se je čudila: kako se je vse spremenilo! Travniki in vrtovi so bili zazidani, hiše, ki so se ji nekoč zdele velike in imenitne, so v resnici mnogo manjše in neznatne. Kako drugačne so bile podobe, ki so živele v njenih spominih!

Toda ne! Pravkar so se peljali mimo slaščičarne, kamor je kot otrok vedno hodila na sladole. Bila je prav taka kot takrat, s pisanimi stoli na pločniku in z ograjo rož naokrog. In tam je ulica, po kateri je vsak dan hitela v šolo; in na onem vogalu sta se sestajala s sošolcem, ki je bil

njena prva, tiha ljubezen. In po teh istih cestah tudi danes hitijo ljudje in govore v jeziku, ki je zanj kakor pesem...

Hrup mestnih ulic je prebudil otroka. Vstala sta in nekaj časa molče gledala skoz okno. Končno se je oglasil fant: »Mama, ali je to tisto tvoje mesto?«

»Da,« je odgovorila Milena, »to je moje ljubljeno domače mesto.«

»Oh,« je rekla deklica in se zaspano pretegnila, »saj ni nič posebnega to tvoje mesto. Naše je mnogo večje in imenitnejše.«

»To je že res,« je pritrdila Milena, »a vendar je to zame najlepše mesto na svetu. Tukaj sem rasla, tukaj sem se igrala, tukaj sem hodila v šolo. Tisoč spominov me veže na te ulice in hiše.«

»Zate je tukaj lepo,« se je vmešal mož, »za nas pa je to čisto navadno mestece, kakršnih smo spotoma videli že kdo ve koliko. Ne smeš pričakovati, da se bomo tudi mi navdušili za nekaj, kar živi le v tvojih spominih in domišljiji.«

Milena je razočarano vzdihnila. Ali je mogoče, da nihče njenih ne čuti z njo, da je noče nihče razumeti?

»Pa vendar morate priznati,« je ugovarjala, »da je prijazno in čedno mesto. In ko ga boste bolje spoznali, boste videli, kako veseli in pristrčni ljudje živijo v njem.«

»Saj ti verjamemo, mama,« je rekel sin in se nagnil k njenemu licu. »Prav čedno in prijazno mestece. Toda zdaj mi rajši povej, kdaj in kje bomo jedli. Lačen sem kot volk.«

Milena se je nasmehnila. Njen fant se je vedno potrudil, da jo je spravil v dobro voljo. Nič več ne bo žalostna in razočarana in spet je želela verjeti: ko jim bo vse razkazala, bodo tudi oni ozljubili njen rojstni kraj, njene rojake, njeno ljubo domovino.

Naš jubilant

Slovenski izseljenski koledar, dobri znanec slovenskih izseljencev po vsem svetu, slavi z letnikom 1963 svoj desetletni jubilej. Prav zaradi tega se je uredništvo še posebno potrudilo, da ga bodo rojaki pravočasno prejeli in da bosta njegova vsebina in oprema kar najlepši. Naše ljudi v evropskih deželah bo koledar razveselil že v novembru, pa tudi rojaki onstran oceana bodo že v prvi polovici decembra z zanimanjem listali po njem. Torej še vedno ob času!

Zanimanje zanj je letos prav izredno. Zato prosimo tiste, ki bi si ga še radi naročili, da to store čimprej. Po njem je namreč veliko popraševanje tudi doma, kjer ga kupujejo in pošiljajo svojcem v bližnje in daljne dežele kot topel novoletni pozdrav iz domovine, vedno bolj pa segajo po njem tudi domača podjetja za svoje poslovne prijatelje v tujini. Vsem, ki jih bo dosegel, bo koledar približal Slovenijo in Jugoslavijo z zanimivim berilom, s članki, reportažami, leposlovnimi sestavki in s pesmimi kar na 288 straneh, ki so izredno bogato ilustrirane — z 212 črno-belimi in s štirimi barvnimi fotografijami!

Na naslovnici in na zadnji strani ovitka sta barvni umetniški reprodukciji Pirana in Istranke — delo slikarja Mihe Maleša. Njegovo delo so tudi štiri reprodukcije v barvah: Portorož, Šibenik, Dubrovnik in Korčula. Letos je uredništvo želelo s članki in slikami še zlasti poudariti razvoj turizma v Jugoslaviji v zadnjih letih. Koledar uvaja 13 velikih fotografij — avionski posnetki najlepših jugoslovanskih obmorskih letovišč in otokov: Piran, Pulj, Krk, Rab, Zadar, Trogir, Korčula, Dubrovnik, Risan, Budva, Sv. Stefan, odsek jadranske magistrale in Mljet. Vsi posnetki so delo priznanih hrvatskih mojstrov fotografije.

Kot vsako leto, je tudi letos v koledarju foto-reportaža na 16 straneh, »Novo v slovenskih krajih«, in prav tako na 16 straneh fotografije z zadnjega obiska naših rojakov v domovini, na štirih straneh pa so slikovno prikazane razne veje športa v Sloveniji.

Lovci in ribiči bodo z zanimanjem prebrali sestavke o lovu in ribolovu v Sloveniji in Hrvaški. Za mnoge bodo zanimive reportaže o Škofji Loki, Suhi krajini, Kočevski in o Savinjski dolini, zlasti še za tiste, ki so rojeni v teh krajih. V angleščini sta objavljena tudi članka iz življenja študentov v Jugoslaviji pa o zdravstvu v državi. Dajte ju prečitati svojim sinovom in vnukom in približali jim boste svojo domovino. Pokažite jim tudi slike o športu pri nas.

S pieteto smo se spomnili v koledarju zaslužnih kulturnih in društvenih delavcev, ki jih je

nam in vam, žal, prekmalu iztrgala smrt. V dveh člankih govorimo tudi o pomenu organizacij ameriških Slovencev, ki so bila posebno važna za pomoč narodnoosvobodilnemu boju v domovini. Objavljenih je še nekaj življenjepisov naših rojakov. Radi bi jih objavili še več, toda žal, zaradi prostora ni mogoče. Prosimo pa rojake, naj se zavedajo, da s pošiljanjem podobnih sestavkov koristijo skupnosti, saj pomagajo pisati zgodovino slovenskega izseljenstva, ki je sestavni del zgodovine slovenskega naroda. Kar ni bilo objavljeno letos, bo pa drugo leto prav gotovo. Razen tega gredo članki k zgodovinarju, ki sestavlja zgodovino ameriških Slovencev, oziroma k vsem, ki pripravljajo, zbirajo in dopolnjujejo zgodovino ameriških Slovencev, katere smo se najprej lotili. O tem ste že brali v časopisih in prosimo, da pošiljate gradivo na zbirni center v Slovenski narodni dom na St. Clair v Clevelandu ali naravnost v Ljubljano, Slovenski izseljenski matici.

Še in še bi lahko napisali o vsebini našega starega znanca — Slovenskega izseljenskega koledarja 1963. Pa naj zaključimo. Razveselite ga za njegov deseti rojstni dan s tem, da pridno segate po njem. Naročite ga pri svojem zastopniku ali pa pišite neposredno na Slovensko izseljensko matico, Ljubljana, Cankarjeva cesta 1/II. Kljub povečanemu obsegu — 288 strani in bogatejši opremi — 212 slik in štiri barvne — je njegova cena nespremenjena.

MILA SENK

kulturni zapiski

Dva nova domača filma

Od vrste domačih filmov, ki so jih letos bolj ali manj uspešno posnela jugoslovanska filmska podjetja, se danes ustavimo ob dveh: ob najboljšem jugoslovanskem filmu in najbolj uspelem slovenskem filmu.

Sloves našega letošnjega najboljšega filma si je na jugoslovanskem filmskem festivalu v Pulju zaslužen pridobil film »Kozara«, filmska stvaritev našega znanega filmskega režiserja Veljka Bulajića, ki jo je posnelo podjetje »Bosna-film« iz Sarajeva.

Kozara je ime bosenske planine, ki je v zadnji vojni postala legendarna. To legendo so s svojo krvjo napisale stotine partizanskih borcev, ki so s svojim junaštvom in hrabrostjo dokazali, da postane včasih tudi nemogoče mogoče, ko so slabo oboroženi prebili vse obročje do zob oboroženega sovražnika, ki je pred dvajsetimi leti — junija 1942 — na osebni Hitlerjev ukaz obkolil Kozaro. Samo tri tisoč petsto je bilo partizanskih borcev. Osemdeset tisoč starcev, žensk in otrok ter šeststo ranjencev so morali braniti pred šestdeset tisoč do zob oboroženih, nenehno napadajočih Nemcev in njihovih pomagačev. V potokih je tekla kri po stezah skalovite Kozare — in zmagali so. Kozara — svobodna planina, ni klonila.

V filmu »Kozara« je v večjih in manjših vlogah sodelovalo nad sto igralcev. V množičnih

prizorih pa nastopa nad 24.000 statistov. Filmski scenarij so napisali trije avtorji: Radko Djurović ter režiser Bulajić sam s svojim bratom Stevanom. Preden so napisali scenarij, so skrbno prebrali vse razpoložljivo gradivo o bojih na Kozari. Pogovarjali so se s preživeli borci ter

si ogledali nemške vojaške filmske tednike in dokumentarne filme iz tistih dni. Film so snemali v zelo težavnih pogojih pol leta. Včasih so delali tudi po osemnajst ur dnevno. S filmsko kamero so hodili po težko prehodnih gorskih stezah Kozare, po sledih davnih borb. Vsi sodelujoči so se potrudili, lahko bi rekli, delali so s srcem in tako ustvarili res pristno vzdušje Kozare sredi srditih bojev pred dvajsetimi leti, tako da film izzveni v mogočno, pretresljivo himno naše borbe za svobodo.

Enega glavnih junakov v filmu »Kozara« igra naš znani in popularni filmski igralec Bert Sotlar. Sotlar pa je tudi osrednji junak letošnjega najbolj uspelega slovenskega filma, ki je filmu »Kozara« po vsebini čisto nasproten — prisrčni filmski komediji »Tistega lepega dne«.

Prizor iz filma »Kozara«. Starci in ranjenci v skritem bunkerju

Režiser Štiglic daje otrokom navodila

Filmsko komedijo »Tistega lepega dne« je režiral eden najboljših slovenskih filmskih režiserjev France Štiglic, katerega filmi »Deveti krog«, »Dolina miru« in še nekateri drugi so želi doslej največji uspeh tudi na tujem. Naj omenimo le, da je bil samo film »Dolina miru« prodan in predvajan v 32 deželah. Režiser Štiglic je priredil skupaj z Andrejem Hiengom filmski scenarij, in sicer po noveli pisatelja Cirila Kosmača, avtorja dela, po katerem je bil posnet prvi slovenski film »Na svoji zemlji«, ki je tudi odšel v svet in so si ga ogledali tudi številni naši rojaki na tujem.

Zgodba komedije »Tistega lepega dne« se dogaja na Primorskem leta 1930, v času, ko je tam gospodaril fašizem in sta bili slovenska beseda in pesem greh. Mnogi so bili takrat prisiljeni napotiti se v svet. To je bil čas mnogih bridkih spominov, pa tudi marsikatero vedre anekdote, saj je naš primorski človek po naravi bister, domišeln in s srcem živo navezan na domačo zemljo. Prepovedali so jim slovenske pesmi, pa so jih vseeno peli. Skrivaj so se zbirali k pevskim vajam in celo v cerkvi so organistu roke kar same zaigrale melodijo in pevci so zapeli tisto najlepšo: Buči, buči morje adrijansko... Vmes se prepleta zgodba vdovca Štefuca (Bert Sotlar), ki sta mu umrli že dve ženi, Pečanovi hčeri, pa trmoglavi, da bi moral dobiti še naj-

mlajšo Pečanovo hčer, čeprav je zaročena z drugim. Preprosti so zapleti in razpleti zgodbe, pa zato tembolj pristrčni. Vse je pristno domače, celo govorica nastopajočih — pristno vipavska.

Film je posnelo filmsko podjetje »Viba-film« iz Ljubljane. Snemali so ga v Podnanosu in v Vipavi. Sodelovali so znani slovenski dramski in filmski umetniki. Poleg Berta Sotlarja, ki igra glavno moško vlogo, se je v glavni ženski vlogi — padarjevi hčerki Hedviki prikupno predstavila dramska umetnica Duša Počkajeva, ki se je lepo uveljavila že v več filmih.

Prav gotovo bo tudi filmska komedija »Tistega lepega dne« poromala v svet in prepričani smo, da je bodo zlasti naši ljudje povsod veseli, predvsem seveda Primorci, šaj jim bo prinesla topel spomin na domači kraj.

INA SLOKAN

*Okoli teh dneh se v glavnem zapleta in razpleta zgodba domače filmske komedije »Tistega lepega dne«
Iz filma »Tistega lepega dne«. Župnik (D. Zupan) in
paške opravljivke*

Anton Ažbe: *Pevska vaja*

Two new Yugoslav Movies

This year, the Yugoslav movie companies have made several new films, the best two of which we are going to present today.

The film *KOZARA*, directed by the well-known director Bulajić and produced in cooperation of the movie companies Bosna-Film and Zagreb, was awarded the first prize at his year's festival of Yugoslav movies in Pula. *Kozara* is the name of a Bosnian mountain which became legendary during World War II. The legend was written in blood of hundreds of partisans whose bravery proved that even something impossible might become possible when, in June 1942, the poorly armed and starved fighters succeeded in fighting their way through the lines of the well armed enemy that encircled the mountain by personal order of Hitler.

KOZARA is a mass film with cast of over a hundred actors and over 24 thousand extras. Both director Bulajić and his brother participated in the writing of the scenario after they had scanned all the available material on the battles on *Kozara*, studied the German war newsreels and documentary films from those days and talked to the surviving fighters. The movie is now a magnificent and deeply moving hymn of the Yugoslav struggle for freedom.

The star of the film is the well-known and popular Slovene actor Bert Sotlar, who is also the leading man in this year's most successful Slovene movie, the charming comedy *TISTEGA LEPEGA DNE* (*On That Beautiful Day*).

The latter movie was directed by one of the best Slovene movie directors France Štiglic, whose films *DEVETI KROG* (*The Ninth Circle*) and *DOLINA MIRU* (*The Valley of Peace*) have so far met with the greatest success abroad. Together with Andrej Hieng he prepared the screen play based on a short story by Ciril Kosmač, who is also the author of the story for the first Slovene movie *NA SVOJI ZEMLJI* (*On the Native Soil*).

The story takes place in the Slovene Littoral, in 1939, at the time of the Fascist rule. That was a time of many a bitter recollection but also of quite a few merry anecdotes, for the natives are known as bright, witty people much attached to the native soil. Although every Slovene song and word were forbidden, Slovenes nevertheless used to meet at secret singing lessons and, even in church, the organist often tricked the fascists and played forbidden songs. Even more, the sly village quack doctor made some of the native fascists sing too. Intercalated is the story of the widower Štefuc, who had already buried two wives, the older daughters of the quack doctor, and who now tried to get the youngest, who was however engaged to and pregnant with another man. The attractiveness of the movie lies in the simple plot of the story and in the genuine presentation of the native population and dialect.

The movie was made by the film company *Viba Film* from Ljubljana and shot at Podnanos and in Vipava. The leading man, the widower Štefuc, was performed by Bert Sotlar, and the leading lady by the stage actress Duša Počkajeva.

Anton Azbe — lastna podoba

RAZSTAVA V CANKARJEVI ZALOŽBI

Velika slovenska založniška hiša Cankarjeva založba neutrudno prireja najrazličnejše razstave v svoji knjigarni. Potem ko je predstavila že »umetnost v ilustracijah« in »lužiško-srbsko knjigo«, pa je zdaj na vrsti razstava ene najstarejših založb anglo-ameriškega jezikovnega področja - založbe »Oxford University Press« iz Londona. Razstavljajo 500 knjig, ki so izšle v zadnjih letih, zastopana pa so skoraj vsa področja založniške dejavnosti. Te knjige bodo tudi naprodaj. V kratkem pripravljajo tudi koncert stare poljske glasbe, s katerim nameravajo seznaniti kupce s posnetki stare poljske glasbe, ki jih imajo na ploščah. Tudi te bodo potem v prodaji.

RAZSTAVA JUGOSLOVANSKE FOTOGRAFIJE

Med tistimi, ki so poslali svoje prispevke na II. medklubsko razstavo jugoslovanske fotografije v Vidmu-Krškem, je bil tudi tovariš Tito. Fotoamaterji tega kraja so zelo ponosni na visokega sodelavca, ki jim je poslal kar 140 fotografij, ki jih je posnel doma in na svojih potovanjih ter jih tudi sam izdelal.

Tako se je 75 avtorjem skoraj 300 fotografij iz vse države pridružil tudi prijatelj mladih tovariš Tito.

I VO ANDRIĆ SEDEMESELETNIK

Ob visokem življenjskem jubileju prvega našega Nobelovega nagrajenca za literaturo so čestitke in prisrčne želje z vsega sveta kar deževale. Nedvomno pa je bilo eno najlepših daril našemu pisatelju odlikovanje, ki mu ga je za rojstni dan podelil predsednik Tito. Ivo Andrić je prejel red republike z zlatim vencem za posebne zasluge med dolgoletnim delom na področju književne, kulturne in javne dejavnosti. Uprava sarajevske univerze pa ga je izvolila za prvega častnega doktorja sarajevske univerze.

USPEŠNO GOSTOVANJE ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONIJE

Orkester slovenske filharmonije je že večkrat gostoval v tujini, v Švici pa je bil zdaj prvič. V Bernu, Bazlu in Asconi so priredili po mnenju kritikov zelo lepe koncerte, na katerih so izvajali dela Ramovša, Prokofjeva, Čajkovskega in Gotovčeve Simfonično kolo. Orkester in njegov dirigent Samo Hubad sta dobila laskave ponudbe za nadaljnja gostovanja, najprej pa bodo v začetku prihodnjega leta odpotovali v Avstrijo.

JANEZ BERNIK JE SPET DOBIL NAGRADO

Ni še dolgo tega, ko smo poročali, da je naš mladi akademski slikar dobil nagrado na beneškem biennialu. Zdaj pa nas je spet razveselila novica, da je dobil na mednarodnem grafičnem biennialu v Tokiu prvo nagrado »Grand prix«. Tako je številnim nagradam v preteklih letih za slike in grafike priključil še eno — deveto veliko nagrado v štirih letih.

NOVI KRATKI HUMORISTIČNI FILMI

Ljubljansko podjetje za snemanje filmov in televizijskih iger pripravlja v sodelovanju z uredništvom slovenskega humorističnega tednika »Pavliha« več kratkih eno- do dveminutnih filmov, katerih namen bi bil zabavati ljudi. Prikazovali bodo smešne situacije iz vsakdanjega življenja. Izgotovljene filmčke bodo ponudili »Filmskim novostim« in jugoslovanski televiziji.

OKTOBRske RAZSTAVE V LJUBLJANI

O stoletnici rojstva slovenskega slikarja Antona Ažbeta smo že poročali. Zdaj na jesen pa so v Narodni galeriji odprli razstavo »Anton Ažbe in njegova šola« z blizu 70 oljnatimi slikami in grafikami mojstra in njegovih učencev iz njegove svetovno znane münchenske slikarske šole. Med učenci, zastopanimi na tej razstavi, so povečini Slovenci, pa tudi slikarji iz drugih krajev Jugoslavije in Češke, Rusi pa so poslali reprodukcije. V Mali galeriji pa se je nastanil gost iz Nemčije. Hap Grieshaber je poslal na razstavo šestnajst grafičnih del, ki so nastala v dobrih desetih letih, od leta 1949 do 1960. Kljub abstraktnosti nekaterih del pa vzbuja razstava precejšnjo pozornost.

KRLEŽEV TEDEN V BEOGRADU

Sedemdeset let je že, kar se je rodil veliki jugoslovanski književnik Miroslav Krleža in 50 let že piše. V počastitev teh dveh obletnic so priredili Beograjčani v Narodnem gledališču teden njemu na čast. V njem so uprizorili glavna Krleževa dramska dela, in sicer »Gospoda Glembojevi« v režiji Bojana Stupice, ki je pripravil tudi drugi dve Krleževi drami »Aretej« in »V agoniji«. V slednji je nastopila v glavni vlogi Sava Severjeva, članica ljubljanske Drame.

Pri vseh narodih opazamo prizadevanje, da bi jih spoznali ne samo njihovi sosede, temveč tudi širši svet; v času, ko sta prostor in čas prenehala biti ovira stikov med narodi, je medsebojno spoznavanje najboljša podlaga zdravega sodelovanja med njimi. Že mednarodni pomen naše Jugoslavije nam utira pot v svet; večje možnosti, ki nam jih je prineslo novo družbeno življenje, pa clajšujejo tudi delo za širjenje naše književnosti, za uveljavljanje naše umetnosti v mednarodnem svetu.

Kulturni dosežki, predvsem pa dobra književna dela odkrivajo drugim narodom to, kar je pri nas najizvirnejše in kar najbolj pričuje o življenju našega ljudstva, o njegovi duševnosti, o vsem, kar tvori notranji in zunanji svet slovenskega naroda.

Na tem mestu ne moremo seznaniti bralca z vsemi podatki, ki zaznamujejo pot slovenske književnosti na široko področje svetovne književnosti. Ne moremo navesti, kaj vse je bilo v zadnjem desetletju prevedeno iz slovenske književnosti v tuje jezike. Zavzelo bi preveč prostora. O tem je obširen članek v Slovenskem izseljenskem koledarju za leto 1965. Za danes se zaustavljamo samo pri trojici kulturnih delavcev, ki onkraj meja naše domovine pišejo v tujih jezikih o naši književnosti in tudi prevajajo iz nje.

Na prvem mestu naj omenim belokranjskega rojaka, dolgoletnega profesorja univerze v Nottinghamu **Janka Lavrina** (roj. 1887 na Kru-

pi). Nenavadno razgibana življenjska pot ga je pripeljala najprej v tedanjo Rusijo, kjer je kot visokošolec izdajal časopis »Slavjanskij mir« in prevedel v ruščino Cankarjevo »Hišo Marije Pomčnice«. Med prvo svetovno vojno je bil vojni dopisnik moskovskega dnevnika in je svoje vtise z Balkana, zlaoti iz Albanije, strnil v knjigo »V deželi večne vojne«, ki je izšla l. 1916 v tedanjem Peterburgu. L. 1918 je postal docent, tri leta pozneje pa profesor za ruski jezik in književnost na že omenjeni angleški univerzi. Tam je ostal do upokojitve, sedaj pa živi v Thames Dittonu (Surrey) na Angleškem, vendar vsako leto prebije nekaj mesecev na jugoslovanskih tleh, v našem Piranu in vzdržuje redne stike s slovenskimi književniki in znanstveniki. Profesor Janko Lavrin je priobčil v angleškem jeziku večje število knjig, ki vsebujejo študije iz evropske književnosti. Prav posebno prizadevno in z obsežnim znanjem pa je pisal o ruskih pisateljih (Gogolju, Tolstoju, Dožtojevskem itd.). S temi spisi je obogatil angleško književnost o Slovanih in se uvrstil na vodilno mesto med angleškimi slavisti. Po drugi svetovni vojni je sodeloval pri angleškem izboru Prešernovih pesmi (Selection of Poems by France Prešeren), spisal uvod v antologijo naših pesnikov (The Parnassus of a small Nation), v kateri je izšlo tudi večje število njegovih prevodov, letos pa bo izšla v njegovem uredništvu obsežna jugoslovanska antologija, v kateri bo zastopanih tudi več kot dvajset slovenskih pesnikov. Prešeren je bil na podlagi angleških prevodov preveden v kitajščino in bengalščino.

Profesor Lavrin izrablja tudi druge priložnosti (prireditve v Londonu, članki v tisku idr.), da opozarja na slovensko slovstveno kulturo. Kljub svojim letom je še zelo delaven in bo lahko še marsikaj storil v tej smeri. Njegova žena, gospa Nora je znana angleška slikarica in je vzbudila pozornost tudi s svojimi motivi iz Slovenije.

Tudi dr. **Otom Berkopec** je belokranjski rojak. Rodil se je l. 1906 v Vinici in živi že več kot trideset let v Pragi, kjer je sedaj znanstveni sodelavec Češke akademije za znanost in umetnost. Bil je cela desetletja knjižničar praške Vseučiliške knjižnice, nekaj časa pa je predaval slovenski jezik na Karlovi univerzi. Dr. Berkopec je mnogo storil za nadaljevanje starih kulturnih vezi med Čehi in Slovenci. Sam prevaja v češčino dela naših pisateljev, piše v čeških časopisih o raznih pomembnejših pojavih v naši književnosti, organizira in podpira zlasti prevajanje slovenske poezije s tem, da sodeluje s češkimi pec-

*Lova
Lavrin:
Portret
soproga*

Dolenjčice —
rojstna hiša
slikarja
Antona Ažbeta

niki — prevajalci in v nemali meri je njegova zasluga, da je tudi v letih, ko razmere niso bile posebno ugodne, izšlo v praških založbah marsikatero slovensko delo v češkem prevodu. Tako je npr. letos po njegovi zaslugi izšel češki izbor poezije Otona Župančiča. S svojimi znanstvenimi prispevki je zlasti obogatil gradivo za zgodovino jugoslovansko-češkoslovaških kulturnih stikov.

Svojevrstno mesto med slovenskimi kulturnimi delavci v tujini zavzema dr. Ferdinand Kolednik. Poteka iz samostana v Stični, preživel pa je zadnja desetletja v Italiji, Franciji in Kanadi. Zdaj živi v Avstriji. Njegova zasluga za slovensko kulturo je v tem, kar je storil za svetovno uveljavljanje našega pisatelja Josipa Jurčiča. Sam je prevedel njegovo povest »Jurij Kozjak« v več jezikov, med drugim v francoščino, italijanščino in angleščino, prvi slovenski roman, Jurčičevega »Desetega brata« je prevedel v nemščino, letos pa v francoščino »Sosedovega sina«. Po njegovi zaslugi in v glavnem na podlagi njegovih prevodov v svetovne jezike je bil »Jurij Kozjak« doslej preveden v **trinaštideseet** jezikov, kar je edinstven primer v kroniki slovenske književnosti. Tako imamo danes ta Jurčičev spis v novogrščini, arabščini, kitajščini, armenščini, japonsščini in še v raznih drugih jezikih in slovstvih, kamor je tako prvič prodrlo slovensko ime.

Tako torej ti trije slovenski rojaki — vsak v svojem krogu in na svojih poteh — prispevajo k spoznavanju Slovencev in naše književnosti v tujem svetu.

Knjige za vaše otroke in vnučke

Ali je še kaj našemu srcu bliže od naših otrok in vnukov. Nanje smo ponosni. Vse najboljše in najlepše jim želimo v življenju. Naša želja je, da ostanejo čimdlje čisto naši, da se ne porazgube in utonejo v morju tujih narodov. Popsod, kjerkoli žive, naj bo z njimi dediščina njihovih očetov in dedov — topli zven domače besede in pesmi.

Tu vam prihaja na pomoč Slovenska izseljenska matica s svojim »Učbenikom slovenskega jezika«, ki vas je letos obiskoval v posameznih lekcijah kot redna priloga Rodne grude. Namenjen je mladini našega rodu, ki hodi v angleške, francoske, nemške ali španske šole, da ji pomaga na prijeten in lahek način osvežiti spomin na besedo svojega rodu. V tej številki so priložene zadnje letošnje lekcije Učbenika. Skupaj jih je bilo izdanih 24. Popsod je za Učbenik veliko zanimanja in uprava prejema dopise iz raznih dežel po svetu. Zato sporočamo, da bo Učbenik izšel tudi vezan v založbi »Mladinska knjiga« v Ljubljani, kjer ga lahko naročite, kakor vam bo povedal tudi inserat na zadnji strani platnic te številke naše revije.

Učbenik slovenskega jezika je za vaše otroke in vnuke lepo in dragoceno darilo. Nanj še opozarjamo tudi naša društva, organizacije, narodne domove in šole, da ga naroče za svoje knjižnice in čitalnice.

naši mladi ljudje

December — mesec pričakovanj; pričakovanj nečesa novega, dolgo zaželenega. December, mesec upanj. Upanj na izpolnitev želja, vsakomur vseh.

December, mesec, ko se staro leto poslovi. Za vedno. Nikoli več se ne bodo povrnili žalostni trenutki, ki jih je bilo toliko v starem letu. Nikoli več ne bodo prišli nazaj veseli trenutki, vesele ure in prijetni dnevi, ki smo jih preživeli skupaj s tistimi, ki jih imamo radi.

Novo leto v domovini. Dobri, stari domovini, kjer smo se rodili. Lepi deželi, ki je ni enake

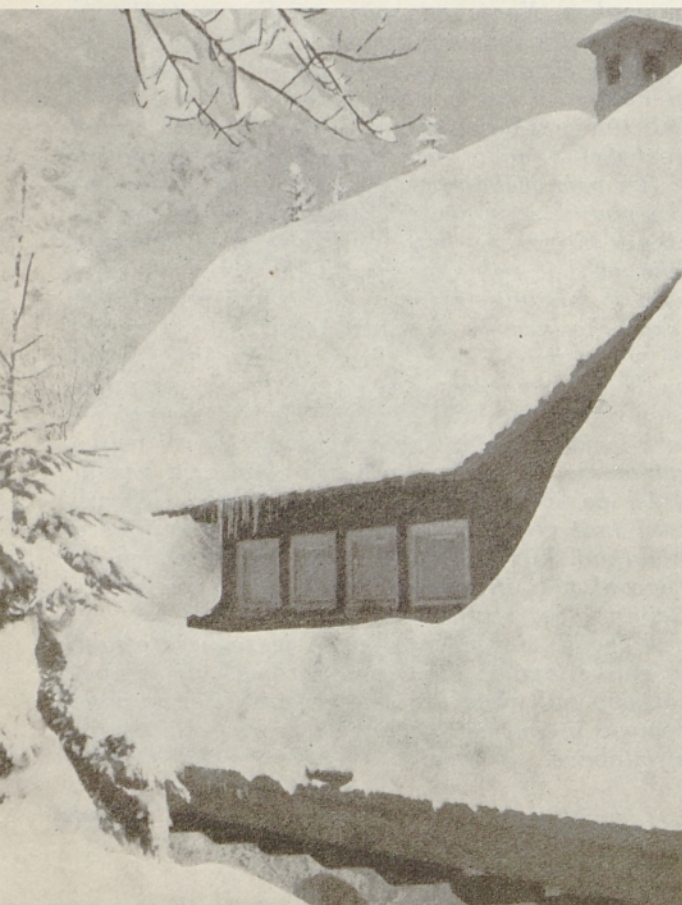
na vsem širnem svetu. Domovini, v kateri je morje kot sinje nebo nad visokimi gorami in kjer je nad gorami nebo tako modro kot so modre globine slovenskega morja.

V tej deželi se poslavljamo od starega leta ter si zaželimo vso srečo v novem letu. Zaželimo jo sebi in vam, mladi rojaki po širnem svetu. Visoko dvigamo polne kozarce belega štajerskega rizlinga in rdečega cvička iz vinorodnih goric dolenjskih pa črnega terana, ki poganja svoje brajde iznad globokih prepadov kraških brezen. Do dna izpijemo kozarce tudi na vaše zdravje. Objemamo se in poljubljamo, pa zaplešemo veselo polko in razigrani valček, pa tvist in tango. Do ranega jutra se veselimo.

V Ljubljani ostanejo tisti, ki jim ni do potovanja. Mi mladi si izbiramo za novoletno praznovanje zabavišča, v katerih od ranega jutra igrajo veliki orkestri. Vsako leto je posebno mnogo mladih ljudi v festivalni dvorani nedaleč od Gospodarskega razstavišča v Ljubljani. Dekleta in fantje, ki pridejo sami tja, skoraj nikoli tudi sami ne odidejo domov. Razposajene mlade ljudi srečuješ proti jutru okoli festivalne dvorane in vsepovsod po razsvetljenih ulicah. Kljub zimskemu mrazu se nikomur ne mudi domov. Kako bi se tudi! Prijateljstvo, ljubezen, ki se je vnela šele pred nekaj urami, v novoletni noči, je močnejša od še tako hudega mraza!

Ljubitelji gora si ne morejo kaj, da ne bi pričakali novo leto pod zasneženimi vrhovi najvišjih jugoslovanskih gora, Julijskih Alp.

Planinci odidemo v gore že nekaj dni pred Silvestrovim večerom, kajti pot v gore je dolga in ni prijetno, če postaneš zaradi utrujenosti zaspan že pred polnočjo, ko se stvar še dobro začela ni. Najprej je treba skuhati svečano večer-

V planinskih kočah, odetih v debele snežne odeje, se zdi mnogim najlepše pričakati novo leto

Novoletni poljub

Viktor Konjar

Stisni se k meni

*Stisni se k meni.
Molčiva.
Kadar sva skupaj,
je svet vesel
kot sonce poletnega jutra,
ki skriva med drevjem
svoj beli odsev.
Stisni se k meni,
da čutil
bom topli objem tvojih rok.
Bela tišina nad naju
naj strne sooj širni krog.
V njeno sinjino stopiva,
pustiva,
naj pada
čez naju
kot prah razpršeni.
Stisni se k meni,
ljuba.
Živiva.*

jo iz živil, ki jih je bilo treba prej prinesiti v hribe. Vsakdo je prinesel kaj dobrega, vsakdo kaj drugega, tako da je večerja res imenitna! Ko sede vesela družba ob prijazno zakurjeno peč, se razvežejo jeziki ob dobrem vinu. Vsakdo vé kaj povedati o svojih turah po gorah, vsakdo je imel že kako srečanje z gamsi ali kozorogi, temi varuhi žametnih belih planik, večno zele-nega ruševja in kot črna kri obarvanih murk.

Družabnih iger, ki jih je moč igrati le v go-rah, je toliko, da se zavlečejo do tedaj, ko se zarja začne poigravati med zasneženimi vrhovi. Nikogar ni tedaj v koči, ki se ne bi toplo oblekel in stekel venkaj. Zarja, ki je bila še nekaj tren-utkov pred tem nežno rumena, se spremeni v oranžno in nato v rdečo. Ko je najlepše, požene izza hriba sonce svoj prvi slepeči žarek.

Prevzeti od prvega novoletnega sončnega žar-ka stojimo zamaknjeni pod belimi gorskimi ve-likani.

Kraji ob Slovenskem Primorju se po poletju prvič spet napolnijo pred novoletnimi prazniki. Kam naj bi šla dekile in fant, ki sta se poleti seznanila v Portorožu, Piranu, če ne v kraj, kjer se je vnela njuna ljubezen! In ko v zvoniku bliž-nje cerkve zvoní polnoč, se njuni koraki izgub-ljajo v pesku in zamirajo v novoletnem zavija-nju burje. Kaj je lepšega kakor biti mlad in v novoletni noči stati ob morski obali in šteti udar-ce zadnje ure zadnjega dne starega leta — med butanjem valov zimskega morja ob hladne obrež-ne skale!

Ne bomo skupaj v tej noči. Toda naše misli bodo splavale k vam, daleč, v vse kraje sveta, kjer silvestrujete vi. Ena izmed misli bo posve-čena tudi vam. Misel stare, lepe, dobre domovine na njene mlade sinove po vsem svetu.

Marjan Raztresen

Tako smo se razgreli s plesom in veselimi pomenki, kako bi ne bili žejni?

Bele snežinke

Bele snežinke,
zvezdice bele,
padajo, padajo
tiho z neba.

Bele snežinke,
beli metuljčki
iščejo, iščejo
pot do sveta.

Zvezdice bele
čuvajo zemljo,
čuvajo v zemlji
skriti zaklad.

Beli metuljčki
nosijo sanje,
sanje in misel
na zlato pomlad.

Ilustracije: Milan Bizovičar

Tone Seliškar

Zapuščena knjiga

Za rojstni dan je dobila Alenka lepo knjigo. A kaj bi s knjigo Alenka! Če je le mogla, je z doma ušla in se potepala okoli hiše, kričala in žvižgala kakor fant, da ni bilo nikomur podobno. Knjiga pa je zapuščena ležala na omari in si je mislila: »Le kako to, da me Alenka ne mara?«

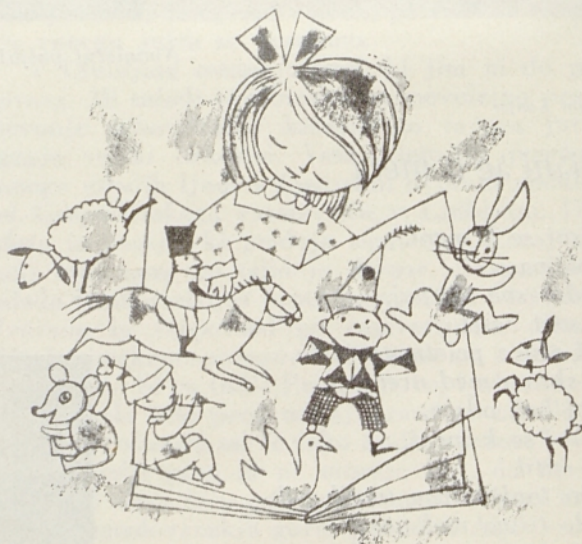
Na vsem lepem pa je Alenka zbolela. Hajd v posteljo in piti grenka zdravila! Noben otrok ni smel k nji, ker je bila bolezen malezljiva in Alenki je bilo tako hudo dolgčas, da ji je srcece umiralo bolj od tega kot od boleznii.

Zapuščena knjiga je pogledala z omare in Alenka se ji je zasmilila. In je naročila slikam v knjigi, naj se oglase; punčka je zajokala, pastirček zavriskal, pajac se je zasmejal, ptički so zapeli.

Alenka je prisluhnila in se razveselila.

»Kje pa ste?« je vprašala.

»Tukaj smo, pri tebi!« je dejala knjiga in zdrknila z omare na posteljo. Alenka je odprla knjigo in iz slik so k nji skočile punčke in pa-

stirčki, zajčki in srnice, račke in ovce, konjički in pajaci. Kako lepo je bilo zdaj v pusti sobi! Dolgčas je kar skozi okno pobegnil. Alenka pa se je smejala in knjiga ji je postala meločljiva prijateljica. In ker pozna Alenka že vse črke, bo to povest tudi v Rodni grudi brala.

Sinička nas je obiskala

V hišici na griču kraj vasi smo urejevali in tiskali partizanski časopis za otroke. Miza v uredniški sobi je bila preobložena s popisanimi listi in lepimi podobami, ki so jih za časopis narisali partizanski slikarji. Večkrat so prišli k nam otroci iz vasi in smo jim dali papirja in svinčnike, da so risali. Kajti takrat po naših vaseh ni bilo ne zvezkov ne knjig, pa tudi kruha in mleka je manjkalo. Če so otroci pisali in risali, so laže pozabili na lakoto.

Bila je huda zima, na Novega leta dan, ko je skozi odprta vrata v našo sobo priletela sinička.

Pobirala je drobtinice, ki so jih natresli otroci, ko so nas po sankanju obiskali in jedli z nami partizanski kruh. Skozi okno smo rekli otrokom pred hišo, naj zapro večna vrata. Zaprli so jih in tako je sinička ostala pri nas.

Prvi dan se je nemirno zaletavala v okno. Kmalu pa se je umirila in je začela stikati za muhami, ki so spale po razpokah. Vsak dan je bila bolj zadovoljna. V nekaj dneh je polovila vse muhe in pobrala vse drobtinice, ki smo jih pustili na oknih. Potem je začela kljuvati kruh, ki smo ga zanjo puščali na kuhinjski omari.

Bila je že čisto naša.

Mraz je popustil, sinička pa je bila še vedno pri nas.

Nekega dne so se v dolini pod našim gričem prikazali nemški tanki. Hrumeli so, da je odmevalo po vsej dolini. Hoteli so napasti vas, da bi kaznovali vaščane, ki so nas vzeli pod streho.

Mi pa nismo pustili, da bi nam uničili tiskarno in da bi trpeli ljudje, ki so bili dobri z nami. Najprej smo odprli vrata, da je lahko na varno odletela sinička. Bilo nam je žal, toda bolje je bilo zanjo, da je odletela v gozd.

Potem smo v največji naglici pospravili papirje in svinčnike, podobe in ročno tiskarno, ki smo jo imeli v kleti. Vse to smo zakopali v globoki jami v gozdu za vasjo. Jamo smo zagrnili s prstjo, čeznjo smo s steze naslonili dolgo lestev na drevo in splezali po njej. Z drevesa pa smo se spet po lestvi spustili navzdol do jame. Sneg okrog jame je ostal čist in nedotaknjen.

Potem smo pomagali ljudem, da so se brž opravili in vzeli s seboj otroke, hrano in živino.

V sosednji vasi so se poskrili pri dobrih ljudeh. Četa partizanov pa je medtem stražila na hribu. Skriti za skalami so čakali, da zakopljemo tiskarno in da ljudje odidejo iz vasi. Čakali so in za hip se je izmed oblakov prikazalo zimsko sonce. Tanki so utihnili. Bilo je čisto tiho in partizani so čakali. Kmalu bodo vsi na varnem, so tiho šepetali med seboj. Otroci, dobri ljudje, živina in tiskarna.

Tedaj je v bližini zapela sinička. Ali ste kdaj slišali pozimi peti siničko?

Naša sinička, je tiho rekel partizan.

Kdo ve, če je naša? je zašepetal drugi.

Naša je, je rekel tretji.

Poslušali so, če bo zapela drugič. Toda sinička je utihnila.

V mraku smo prišli k njim in jim povedali, da so na varnem ljudje in tiskarna.

Partizani so začeli streljati v dolino. Vso noč so streljali z brzostrelkami in metali bombe na sobražnike. Nič niso spali. Ob zori so prepodili Nemce, od koder so prišli.

Potem smo se vrnili v vas. Spet smo se naselili v toplih kmečkih hišicah, mi partizani, vaščani z otroki in živina v hlevih.

Le naše siničke ni bilo nazaj, čeprav je mraz znova pritisnil.

Pa je prišel pomladni čas in sneg je kopnel in otroci so nam nosili prve zvončke.

Tedaj se je vrnila naša sinička. S šibkimi nožicami se je oprijela vejice pod oknom in prijazno zapela. Odslej je prišla vsak dan in vsak dan nam je pela.

Ko pa je sneg do zadnje krpe skopnel in se je drevje odelo v snežnobelo in rožnato cvetje, je sinička pripeljala pod naše okno svoje mladiče. Male siničke so skakljale po vejicah in veselo prepevale.

Otroci so nam vsak dan prinašali cvetje. Mi pa smo jim dajali sveže tiskani otroški časopis. Posedali so na skladovnici drv pod češnjo in brali.

Siničja družinica je skakljala okoli njih in pobirala drobtinice in črvičke. Otroci so siničjo družinico narisali, mi pa smo njihovo risbo natisnili v otroškem časopisu.

Naši kotalkarji na svetovnem prvenstvu v ZDA

V Miami Beachu na Floridi je bilo v dnevih od 26. do 28. novembra tekmovanje za svetovno prvenstvo v kotalkanju. V jugoslovanski ekipi so se tekmovanja udeležili tudi slovenski kotalkarji, ki jih predstavljamo na slikah. Pripomnimo naj le to, da so to naši kotalkarski asi, ki imajo za seboj že vrsto uspešnih nastopov v evropskih deželah. Kako so se odrezali na Floridi, bomo povedali prihodnjič. Na sliki levo sta naša državna prvakinja v kotalkanju Katjuša Derenda in Franek Klemenc, na desni pa Tjaša Andree in Peter Peršin.

Včasih bicikli, danes avtomobili

Moj letošnji obisk je bil že deveti po vojni. Kakor vsako leto, sva se tudi letos vrnila z ženo s počitnic dobro spočita in kar prerojena in pomlajena. A naj povem tudi to, da letos nisva prišla sama. Z nama so bili otroci in vnučki; hčerka z možem in dvema otrokoma ter sin z ženo in hčerko. Obisk domovine je tudi naš mladi rod nad vse navdušil. Ko sem bil pred devetimi leti po dolgih letih prvič med vami na domačih tleh, so me ljudje spraševali, koliko velja v Franciji bicikel. Pred štirimi leti so se zanimali za ceno motornih koles. Letos, ob mojem devetem obisku, pa sem moral v Novem mestu prav pošteno paziti, kako se bom na Glavnem trgu varno prerinil z ene strani na drugo zaradi živahnega avtomobilskega prometa. Nisem pa videl povsod po vaših cestah samo množice motornih vozil. Bil sem tudi v številnih kuhinjah vaših družin v novih velikih stanovanjskih hišah. Videl sem sodobno opremo in številne gospodinjske stroje, ki danes gospodinjam olajšujejo njihovo delo. In kar je še več vredno, vse te priprave so večinoma izdelale domače roke! Res,

naglasiti moram, da imate marsikaj bolje urejeno kakor v marsikateri razviti kapitalistični deželi. Tega smo veseli vsi, ki smo z vsem srcem navezani na rodno zemljo in ponosni smo na njen napredek.

Jože Martinčič

Lens — Pas de Calais, Francija

Podzemeljske lepote Benečije

Beneška Slovenija je lepa in zanimiva deželica, je pa revna in morajo njeni ljudje še vedno hoditi po svetu s trebuhom za kruhom. Tako prijetne in prijazne za oko so zelne dolinice, pa vasice in cerkvice na bregeh, ki pa so strmi in po njihovih stezah in poteh ni prav lahko hoditi. Toda domači ljudje so jih navajeni. Po njih so hodili že pradedje. V kóšu na hrbtu so prinašali pridelek s skromnih njivic in krmo za živinče. Za dedi so si oprtali te koše sinovi in nato vnuki. Ne, ni lahko tu vsakdanje življenje, deželica pa je lepa, prav po svoje in nevsakdanje.

Ustavimo se malo v Furlaniji. Kras ji je vtisnil svoj pečat. V goratih krajih okrog Kvarnama, Čampona, Velikega vrha, Mije in Matajurja se zbirajo in združujejo vode, iščejo in glodajo struge ter naenkrat planejo na dan in hite v furlansko ravnino. Od Čampona pridrvi Bedroža, ki ji še niso našli izvira. V Zavrhu nad Terom v Ujentu in Perejaku pa si vode prebijajo pot skozi podzemeljske galerije. Med Terom in Nadižo se Krnahta, Malina in Grmovščica naglo izlijejo po tesnih globelih v dolino. Manj deroči so pritoki med Idrijco in Sočo: Reka, Aborna, Kozica, Erbeč, Idrijca. V stoletjih so si te rečice izdolble svoje skrite podzemeljske poti, ustvarile skrivnostni svet podzemeljskih lepot, izmed katerih so mnoge že znane, mnoge pa raziskovalci podzemeljskih jam različnih narodnosti šele odkrivajo.

V Nadiški dolini je najbolj znana Landarska jama, ki sicer ne slovi po podzemeljskih lepotah, temveč po tem, da je bila v njej najstarejša cerkev v furlanski Sloveniji, ki je stala že leta 850, stopnice, ki drže k skalovju, pa so bile zgrajene leta 1007. Vhod v Landarsko jamo je skozi naravno odprtino, ki se odpira strmo v pečini

in je dostopna iz vasi Landar. Do nje drže steza in stopnice. V prvem delu jame je cerkvice sv. Ivana z baročnim oltarjem iz leta 1477. To je znana božja pot, ki vsako leto na god sv. Janeza zbere številne romarje celo iz Nadiške, Šentlenarške in Sovodenjske doline. Iz cerkvice drži pot dalje skozi hodnik v dvorano, kjer je stala prvotna stara cerkvice in se konča pri vodi 350 metrov od vhoda. Na levo pri vhodu je prelep razgled po Nadiški dolini. O cerkvi v Landarski jami je med ljudstvom znanih nešteto pripovedk in legend.

Še ena Landarska jama je blizu Čedada, ki ima tri lepe podzemeljske dvorane. Okrog največje teče potoček, ki zunaj pada v visokem slapu. V trčmuskem hribu nad Grabrovico in Čepatiščem je 35 metrov dolga Velika jama. V njej so našli kosti jamskega medveda in ostanke orodja in lončenih izdelkov jamskih prebivalcev iz predzgodovinske dobe. O tej jami je obširno pisal tudi buditelj beneških Slovencev Ivan Trinkl. Na trčmuskem hribu, pri Klenjah in Avorni, so še tri manjše jame.

Izmed vseh jam v Beneški Sloveniji pa je najlepša in največja Završka jama pri vasi Zavrhu med Tersko in Krnahtsko dolino. Do vasi Zavrhu je speljana avtomobilska cesta iz Čente po dolini reke Ter. Završka jama je pravzaprav sestavljena iz več jam. Dve so domačini že dolgo poznali. Prva Dovica je okrog 500 metrov dolga in ni posebnost lepa in zanimiva. Druga jama, imenovana Globinjica, pa leži pol ure dalje proti jugovzhodu pri Ujentu in je povezana z nadaljnjimi jamami, ki še niso vse odkrite in se najbrž končujejo v reki Krnahti. Domačini v Zavrhu so pred 47 leti odkrili novo jamo, sedanjo Završko jamo, ki je zaslovela po vsej Italiji in tudi drugod po svetu. Kakor svetovno znana Postojnska jama ima tudi Završka prelepe kapnike, ki se leskečejo v najrazličnejših barvah in tvorijo različne kapniške skupine. Najlepši kapniki so v glavnem rovu. V bližini še vedno odkrivajo nove jame, ki pa po svoji lepoti daleč zaostajajo za glavno.

Mnogo neodkritih skrivnosti še hrani kraški svet Benečije. Zanje vedo le pastirčki, o njih pripovedujejo tudi pravljice, ki jih je stkala ljudska domišljija in prehajajo iz roda v rod, kakor starodavni plesi, pesmi in glasba, ki je v Beneški Sloveniji še danes vsa živa in sveža.

V Završki jami

naši ljudje po svetu

Frank Česen, Cleveland

Odkritje spominske plošče

na novem poslopju Slovenskega doma za ostarele v Clevelandu

V nedeljo 14. oktobra se je okrog šeststo zavodnih Slovencev zbralo na Neff Rd 18621, da prisostvujejo odkritju spominske plošče na novem poslopju Slovenskega doma za ostarele. Obširni prostor med starim in novim poslopjem je do kraja napolnila navdušena množica, ki je do konca uživala lep pevski, plesni in glasbeni spored ter poslušala govornike. Navzoči so bili rojaki iz Barbertona, Loraina in drugih zunanjih naselbin. Prišli so tudi taki, ki so doslej omahovali češ, saj iz tega ne bo nič, ker je prepozno. Zdaj so se pa prepričali, da je bila akcija uspešna, saj dom za naše starejše rojake že stoji.

Vsi, ki so si ogledali še ne popolnoma urejeno notranjost novega poslopja, so se zadovoljno izražali o razporeditvi. Med njimi jih je bilo veliko, ki so prispevali večje in manjše vsote v gradbeni sklad. Organizacije in posamezniki so prispevali lepo vsoto 4.200 dolarjev in gradbeni sklad je narasel na 66.000 dolarjev. Ob odkritju spominske plošče je direktorij doma izdal tudi lično spominsko knjigo, ki bo vrgla nadaljnjih 2.000 dolarjev.

Ko je naša znana pevka Cecilia Valenčič zapela državno himno, je predsednik Joseph Okorn začel spored, ki ga je nato spretno vodil Carl Samanich. V bogatem kulturnem programu so nastopili: Mladinski krožek št. 2 SNPJ, ki je zapel tri slovenske pesmi. Za nameček pa so otroci dodali še nekaj narodnih plesov. Nekaj pesmi je zapela tudi njihova direktorica Cecilia Valenčič. Za mladimi pevci sta nastopila moški zbor Sloven pod vodstvom Antona Šublja in pevski zbor Jadran, ki ga je namesto V. Malečkarja vodil dirigent Reginald Resnik.

Nato so odboru doma čestitali častni gostje: vrhovni sodnik Avgust Prijatelj, zastopnik clevelandskega župana Lochera okrajni inženir Louis Drašler, dr. Frank J. Kern v imenu St. Clair Savings Ass. banke, odvetnik doma Paul Hribar in tovarnar Charles Ipavec. Prispele so tudi številne pismene čestitke. Sodnik Avgust Prijatelj je naglasil, da je ponosen, da je član te potrebne ustanove, h kateri je tudi moralno in gmotno prispeval in je pozval prisotne, da domu še nadalje pomagajo.

V nadaljevanju kulturnega programa je nastopil še pevski zbor Zarja pod vodstvom Josephine Turkman ter orkester Mladinskega pevskega zbora SDD iz Waterloo Rd. Vsi nastopi so bili sprejeti s toplim odobravanjem.

Sledile so čestitke in pozdravi 39 zastopnikov podpornih in kulturnih organizacij narodnih domov. Vsi so poudarjali potrebo po zavetišču za ostarele, ki bo v ponos še bodočim rodovom. Izročili so prispevke svojih organizacij in obljubili še nadaljnjo pomoč. Nekdanji dramski zbor »Ivan Cankar« je prispeval v ta namen 500 dolarjev, trije krožki Progresivnih Slovencev po 500 dolarjev, za opremo treh sob, društvo Mir št. 142 NSPJ 350 dol. itd. Vse organizacije pa so znatne vsote v ta namen prispevale tudi že prej. Med posamezniki pa je bil imenovan za doslej največjega mecena zavetišča Anton Gorišek, ki je domu poklonil že blizu dva tisočaka.

Po zaključku so navzočim postregli s prigrizkom, ki so ga pripravile Progresivne Slovenke. V spodnjih prostorih prenovljenega starega poslopja se je razvila prijateljska zabava. Samoumevno so člani direktorija Slovenskega doma za ostarele v Clevelandu zelo veseli velikega gmotnega in moralnega uspeha, ki jim je dal novih pobud za nadaljnje delo.

Odbor Slovenskega doma za ostarele v Clevelandu. Od leve sede: John Tavčar, Blaž Novak in John Venta. V drugi vrsti od leve: Mara Shaver, Frank Česen, Josephine Henikman, Mary Kobal, Vinko Godina, Louis Yartz in Alma Lazar. V tretji vrsti od leve: Carl Samanich, John Crsh, Jacob Strekal in Josie Zakrajšek. Posnetek je napravila članica odbora pokojna Josephine Tratnikova

PIKNIK SLOVENSkih DRUŠTEV

prirejen v St. Joseph parku v bližini Clevelanda, je prav lepo uspel. To je bila prva prireditev meddruštvenega odbora, ki vodi priprave za vseslovenski dan, katerega bodo priredili prvič prihodnje leto. Kakor je razvidno iz poročil, je bil obisk piknika lep. Najbolj razveseljivo je to, da so bili med udeleženci tudi rojaki, ki sicer na piknike ne hodijo. Tako je lepa zamisel vseslovenskega dneva prodrla in našla pri naših ljudeh razumevanje in odobravanje. Piknika se je med drugimi častnimi gosti udeležil tudi clevelandski župan Mr. R. Locher.

17. REDNA KONVENCIJA SNPJ V DETROITU

Štiriindvajsetega septembra se je v Detroitu začelo zasedanje 17. redne konvencije SNPJ, najmočnejše slovenske podporne organizacije v ZDA. Dvesto osemindvajset delegatov in glavnih odbornikov ter 24 častnih delegatov se je ta dan zbralo v dvorani Slovenskega narodnega doma. Navzoči so bili številni članipionirji, ki so skozi vsa leta zvesto spremljali to organizacijo in sodelovali pri njeni rasti. Precej je bilo tudi delegatov, kar je tudi prav, saj imajo naše ženske tudi veliko zaslug pri rasti Jednote. Samoumevno pa je bila med delegati lepo zastopana tudi naša v Ameriki rojena generacija, ki polagoma tudi v društvih in organizacijah prevzema svoje dolžnosti za starši.

Delegate in glavne odbornike so pozdravili glavni predsednik SNPJ Joe Culkar, v imenu detroitske federacije Ray Travnik in v imenu detroitskega Slovenskega narodnega doma John Adamic. Spričo obsežnih razprav so morali konvencijo podaljšati. Zlasti podrobno so navzoči delegati razpravljali o spremembi društvenih pravil in o drugih važnih problemih, ki bodo začrtali delovno pot te organizacije v naslednjih štirih letih — do 18. konvencije. Sprejeli so tudi več resolucij. Najbolj živahna razprava se je razvila o resoluciji, v kateri se člani odločno zavzemajo za mir na svetu in za prenehanje atomskih eksplozij. Resolucija o tisku SNPJ tudi pravi, naj bosta Prosveta in mladinski list »Voice of Youth« še nadalje urejevana na osnovi svobodne misli in delavske kulture ter naj služita propagiranju SNPJ ter delavski izobrazbi in kulturi. Posebna resolucija pooblašča glavni odbor SNPJ, da lahko zviša članske bolniške podpore v času med dvema konvencijama, če državni zavarovalni oddelki to konvencijo odobri. Na konvenciji so dalje podrob-

no razpravljali tudi o večji pritegnitvi mladine k aktivnemu društvemu delu, ureditvi počitniškega taborišča za mladino in tudi za starejše ter o krožkih in programih, ki bi privabili mladino k večji dejavnosti v Jednoti. Za člane novega izvršnega odbora SNPJ so bili soglasno izvoljeni: predsednik Joseph Culkar, glavni tajnik Michael Vrhovnik, glavni blagajnik Frank Zordani, pomožni tajnik Frank Grosler, mladinski direktor Frank Janiga, glavni urednik publikacij SNPJ Louis Beniger, upravnik publikacij in tiskarne Milan Medvešek.

FRANKU RUPERTU IZ CLEVELANDA NAŠE ČESTITKE!

Žal smo pozno zvedeli, da si je ta naš fant od fare, s katerim smo v starem kraju, ko je prišel na obisk s svojo soprogo Josie, dostikrat prepevali, letos poleti naložil na rame že osmi križ. Iz Prosvete smo zvedeli, da so ob tej priliki v klubu »Ljubljana« jubilaranta, ki je bil član kluba od ustanovitve, lepo počastili. To je moralo biti veselo — dobre volje in pesmi na koše! Rojak Rupert je zaveden društveni delavec. Od ustanovitve je član kluba »Ljubljana« in pevskega zbora »Slovan«, je tudi član društva št. 28 SNPJ in št. 191 KSKJ ter Kluba slovenskih upokojencev. Se enkrat: k lepemu živiljenjskemu jubileju toplo čestitamo!

OB SINOVI SMRTNI POSTELJI JE UMRLA

Mrs Karoline Pichman iz Chicaga, ki je bila nad 50 let predsednica društva Marija pomagaj KSKJ v Chicagu. Kot delegatka se je udeležila letos tudi konvencije KSKJ v Harrisburgu, kjer pa je bila vsa zaskrbljena zaradi sina, ki je ležal v bolnišnici hudo bolan. Dne 17. septembra se je sinu Franku bolezen poslabšala in je popoldne umrl. Za ljubečo mater je bila to prehuda bolečina in deset minut pozneje je ob sinovi smrti postal tudi on. Zadela jo je srčna kap. Sin Frank je bil star 44 let in je zapustil soprogo in otroke. Svojcem pokojnih naše sožalje!

KUHARSKI TEČAJ ZA SLOVENSKE JEDI

so organizirale naše domiselne Progresivne Slovenke v Clevelandu. Začel se je 9. oktobra in je trajal do konca novembra. Tečaj je bil ob torkih zvečer v Društvenem domu na Recher ave. Za kritje stroškov so morale tečajnice prispevati za

Branko Žužek

PESEM KOLEDNIKOV

*Nocojšnjo noč koledniki
po stari šegi so prišli;
od mraza vsi zardeli
na pragu so zapeli
za srečno novo leto!*

*Povzpел se je otroški glas
čez zasneženo, tiho vas,
da bi želja obilo
družini se izpolnilo
za srečno novo leto.*

*Da bi imeli manj skrbi,
da bi imeli mirne dni
in zdravja in blaga,
da bi bilo vsega
za srečno novo leto.*

*Dar vzeli so pod halje
in šli z voščili dalje.
Ko jih zakrila je tema,
le zvezde zrlе so z neba
za srečno novo leto.*

vsak večer 50 c. Tečaj je bil namenjen dekletom in ženam naše mlade generacije, da postanejo takšne dobre kuharice, kakršne so njihove matere in babice. Na tečaju so se učile pripravljati same naše kranjske specialitete: peči potice, pa cvrti krofe, flancate, dalje različne kuhane in pečene štruklje, razne emoke, žgance, rezance itd. Tečaj je organiziral prosvetni odbor Progresivnih Slovencev, ki ga vodi Viki Polišakova, Josephine Henikman in Mary Kobal. Kaj ko bi naše dobre gospodinje tudi v drugih deželah organizirale kaj podobnega?!

SMRTNA NESREČA MLADEGA SLOVENCA

Dne 5. septembra se je pri letalskih vajah v Avon Parku na Floridi smrtno ponesrečil 27-letni George W. Otrin, častnik ameriškega letalstva. Pokojnik je bil edinec Georga in Virginije Otrin ter je bil v sorodu tudi z Zelenčevimi iz Waukegana. Iskreno sočustvujemo s hudo prizadetimi.

LETOŠNJI SLOVENSKI DAN V CHICAGU

v nedeljo 14. oktobra je dosegel lep uspeh. Lepo slavje je organiziral čikaški Slovenski radioklub. Popol-

»Zlati poljubček« sta si izmenjala
letos poleti v Ljubnem
na Gorenjskem Mary in Ciril Rant
iz Detroita, ki že delj časa živita
v starem kraju

dne je bila kulturna prireditev z bogatim programom, zvečer pa ljudska veselica v obeh dvoranah Sokol Havliček na So. Lawndale Ave. V kulturnem programu so sodelovali moški pevski zbor Prešeren, mladinski pevski zbor šole sv. Štefana ter mladina farne in slovenske šole, slovenska radijska plesna skupina, poljski mešani zbor Paderevski ter tri znane mlade ameriške pevke slovenske krvi: Janet Nolding, ki je v Chicagu dosegla že lep uspeh v vlogi Mimi v operi La Boheme, članica newyorške Metropolitan opere Gloria Lind in Barbara Meister iz Colorada. Zelo so navdušili udeležence tudi naši Prekmurci — člani novega zbora sv. Ane KSKJ, ki so prikazali pristno prekmursko gostivanje. Kakor prejšnja leta je bilo tudi letos podeljeno Slovensko odlikovanje za narod zaslužnemu rojaku oz. rojakinji. Ob letošnjem slavlju slovenskega dneva so naši čikažani med drugim počastili tudi 12-letnico slovenske radijske ure, ki jo vodi dr. Ludvik Leskovar. Ob tej priliki je bila napovedana tudi slavnostna številka čikaške slovenske revije Novi svet, ki praznuje letos 25-letnico. Revijo od leta 1955 ureja dr. Ludvik Leskovar.

SLOVENC V SYDNEYU

v Avstraliji imajo svojo godbo, ki nastopa ob raznih praznovanjih in na prireditvah. Tudi moški pevski zbor se lepo uveljavlja. Nedavno so ustanovili tudi igralsko družino, ki se je že uspešno predstavila s prvo šaloigro »Trije ptički«. Ustanovili so tudi slovensko šolo za svoje otroke in najeli dva slovenska učitelja.

V TORONTU SO ZBRALI 50.000 DOLARJEV ZA NOV KULTURNI DOM IN CERKEV

V Torontu v Kanadi živi približno 35.000 Makedoncev, precej jih je doma iz Egejske Makedonije, ki spada pod Grčijo. V Torontu imajo več društev. Ob makedonskem narodnem prazniku — obletnici Ilindenske vstaje, so priredili velik piknik, ki se ga je udeležilo nad 9000 Makedoncev in številni domačini. V nedeljo 9. septembra pa je odbor Združenih Makedoncev priredil velik banket, na katerem so udeleženci zbrali 50.000 dolarjev kot prvi prispevek za zgraditev kulturnega doma in svoje makedonske cerkve. V ta namen bodo organizirali še več raznih prireditev.

ŠE ENO ZANIMIVO GOSTOVANJE V CHICAGU

so imeli 14. oktobra. Obiskali so jih učenci in učenke slovenske šole Marija Pomagaj iz Toronta v Kanadi, ki so v dvorani šole sv. Vida uprizorili pravljичno igro s petjem Frana Milčinskega »Zvezdica zaspanka«. Igro je režiral Vilko Čekuta, glasbeni vodja pa je bil Tone Zrnc C. M., ki je igrico uglasbil, plese pa je naštudirala Elza Šantelj. S to prireditvijo so počastili 50. obletnico slovenske šole sv. Vida. Igrje je sledil razgovor ob pogrnutih mizah.

OD SVOJIH ŽUPLJANOV SE JE POSLOVIL

letos John Omahen, ki je bil 50 let župnik v Newburiju v Clevelandu.

Pred 50 leti ga je ustoličil škof Jakob Trobec. Med vojno je Omahen sodeloval tudi v odboru SANSA. Kot upokojenec živi zdaj v svoji rodni Minnesoti.

NAŠI UPOKOJENCI

so ustanovili nov klub za okolico St. Claira v Clevelandu. Začasni predsednik je Anton Logar. Ob ustanovitvi se je priglasilo 23 članov. Čestitamo!

V Žalcu je 31. oktobra umrl ERNEST BRATEC

ki se je 29. maja z ženo vrnil iz daljne Belgije, da bi v domovini ozdravel. Zal mu domače sonce ni moglo več vrniti zdravja, ki mu ga je uničila rudarska bolezen silikoza.

Pokopali so ga v Žalcu. Za njim žalujejo: žena Marija v Jugoslaviji ter hčerka in dve vnukinji v Bruslju, Belgija.

PRISPEVKI ZA TISKOVNI SKLAD

Ferdinand Feldin 875 din, Stefan Šajn 500 din, B. Galekovich 1 dol., John Grahek 1 dol., John Premrl 1 dol., John Korošec 1 dol., Frank Lavrič 1 dol., Frances Rosenberger 1 dol., Jože Oražem 1 dol., Anna Podlesnik 50 cent., F. Tatalovich 1 dol., Frank Aleš 1 dol., Ignatz Resetich 3 dol., Engelbert Fursan 170 avstr. šil., Justina Heinle 5 DM, Franc Golob 3 DM, Pavel Zupanc 5 DM, Rudolf Šumrak 5 DM, Josef Černko 5 DM, J. Gumzej 8 NF, Marija Velikonja 3 NF. — Iskrena hvala!

pišejo nam

Iz Avstralije

Na petem kontinentu je kar precej naših ljudi in vse pogosteje se nam oglašajo. Nekaterim se godi dobro, drugim slabše, a vsi se v mislih pogosto vračajo v domovino.

ADOLF SCHENICHER iz Ballarata, Vic., piše, da je mnogo prestal v žoljenju in je zdaj že nad dve leti priklenjen na bolniško posteljo. Pošiljam vam naročnino za RODNO GRUDO, piše, obenem pa vas prosim, pošljite mi še kakšne lepe knjige!

Poslali smo nekaj knjig, rojak Schenicher, zdaj pa pošiljamo predvsem iskrene želje za čimprejšnje ozdravljenje!

ANTON VOLK iz Footscraya v Avstraliji je našel RODNO GRUDO pri prijatelju. Prijetno je bil presenečen nad revijo iz domovine in nam je napisal: Lepo se zahvaljujem za vaše plemenito delo, za pošiljanje RODNE GRUDE v tujino. Dobil sem jo pri prijatelju in ko sem jo prelistal, sem bil zelo vesel, obudili so se mi topli spomini na domače kraje. Od zdaj naprej želim postati vaš naročnik in prosim, pošiljajte mi redno vašo revijo.

Mojo že poslali, rojak Anton, vi pa jo pokažite še drugemu, tretjemu prijate-

lju, pa boste tudi vi koga razveselili z novico, da je lahko redno povezan z rojstno domovino preko publikacij Slovenske izseljenske matice.

Iz Melbournna nam je pisal VLADO JEGRIŠNIK, da se lepo zahvaljuje za RODNO GRUDO in naš koledar in prosi, da mu oboje pošljemo tudi v letu 1965.

Revija in koledar sta me zelo razveselila, piše Jegrišnik, saj me živo zanima, kaj se dogaja doma in kako je z našimi ljudmi v tujini. Domovina mi je zelo draga in prej ali slej se bom vrnil. Zahvaljujem se za razumevanje do nas v tujini in vas iskreno pozdravljam.

Iz ZDA

Naša dolgoletna znanka in prijateljica MARY MATYAZICH iz Los Angelesa, ki je letos že tretjič po vojni obiskala rojstno domovino, nam je po povratku v ZDA med drugim napisala:

V mislih sem še vedno pri vas, v lepi dragi Sloveniji. Veliko sem letos prepotovala, veliko novega in lepega sem videla ter se prepričala, da ste od 1958, ko sem bila drugič na obisku v »starem kraju«, mnogo napredovali. Kakšna razlika v nekaj letih, da ne govorim o razliki od 1951. leta

dalje, ko sem bila prvič doma. Naša Slovenija je prekrasna! Če bo le mogoče, se bom za stalno vrnila domov, ko pridem do pokojnine. Upam, da medtem ne pride do vojne, da bodo napredne miroljubne sile sveta zmagale.

MARY in ANTON GORNIK iz Rapid River, Mich., pišeta: V letu 1960 sva obiskala rojstni kraj Goro pri Sodražici. Nepopisno lepo svidenje s svojci, prijatelji, s kraji nepozabne mladosti. Videla sva mnogo zanimivega in velik napredek Jugoslavije. Vse nama je ostalo v trajnem spominu. Obiskala sva tudi vas v uradu Slovenske izseljenske matice in se malo pogovorila z vami. Hvala za prijaznost in hvala za vaš tisk. Revija je zelo zanimiva in zato danes pošiljava naročnino za dve leti.

Sporočam vam, da sem se preselil, in prosim, da mi revijo pošiljate na nov naslov, piše KRIST STOKEL iz Euclida, Ohio. Obenem sporočam, da se slovenski upokojenci v Ameriki pripravljamo na skupni obisk nještne domovine v l. 1965. Bomo videli, koliko prijav bo. Ustanovili smo poseben odbor za to, jaz pa sem njegov predsednik. Potovali bomo z letalom preko agencije Kollander. Pisal vam bom kasneje, kako bo zamisel uspeła. Dotlej pa najlepše pozdrave vsem pri Izseljenski matici.

Ko zaključujemo letošnje leto, pregledujemo ma-pe vaših pisem, dragi naročniki. Razumljivo je, da vseh ne moremo objaviti, ker nam primanjkuje prostora, zagotavljamo pa vam, da so nam vsa enako draga in se prav vsem, ki so v letošnjem letu pisali vsaj besedico dve, toplo zahvaljujemo. Pišite tudi v bodoče, da bomo medsebojno vedno krepkeje povezani, da bo med vami in našo skupno rojstno domovino prepleteno tisoče in tisoče srčnih niti.

Pa še besedico za naš tisk: ko boste delali načrte za leto 1965, pomislite tudi na vse tiste naše ljudi v tujini, ki ne vedo za Slovensko izseljensko matico, ki ne poznajo naših publikacij, pa bi prav gotovo bili zelo veseli, če bi v tujem vrvežu, v boju za krunh, vsak mesec za uro ali dve v mislih poromali v domači kraj. To pa jim bo omogočila naša mesečna revija RODNA GRUDA in naš prelepi SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR. Opozorite svoje prijatelje in znance na to, pripravite jim revijo in koledar, pokažite jim oboje, naročite jim za novoletni ali kak drug praznik v dar revijo ali knjigo v materinem jeziku!

V. V.

Preberite še to!

Naročnike RODNE GRUDE, ki so zaostali s plačilom, vljudno prosimo, da ob novem letu poravnajo svoje obveznosti! Naročnikom v ZDA bomo, kot doslej, pri februarški številki napisali ob naslovu datum, ki bo povedal, do kdaj ima posameznik poravnano naročnino. To naredimo šele v februarju zato, ker v decembru in januarju prispe največ vplačil.

Našim zastopnikom in dolgoletnim naročnikom SLOVENSKEGA IZSELJENSKEGA KOLENDARJA smo poslali koledar za leto 1965 že 15. novembra z namenom, da bi čimprej prispel med naše ljudi, da ga vidijo, ocenijo in priporočijo svojim znancem. Če je kdo koledar naročil že pri svojem zastopniku, naj ga ne vrača, temveč naj to lepo knjigo odda sosedu, prijatelju. Cena koledarja 1965 in naročnina RODNE GRUDE je ista kot doslej.

vprašanja in odgovori

O. A. Slovenija: Moj sorodnik v Argentini je bil letos dva meseca na dopustu v Sloveniji. Zelel bi se s svojo družino vrniti v domovino in dobiti zaposlitev kot tekstilec, ne ve pa, ali veljajo za povratnike kakšni posebni pogoji in ugodnosti. Tudi bi rad vedel, ali se štejejo leta zaposlitve v Argentini v delovni staž, če se vrne v FLRJ. Ker ne vem, kam naj bi se obrnil, da bi dobil te informacije, prosim Izseljensko matico za pojasnilo.

Žal se nam z Argentino še ni posrečilo skleniti konvencijo o socialnem zavarovanju, kakršno imamo s Francijo in Holandijo. Zato se delovna doba v Argentini vašemu sorodniku ne bo mogla šteti za pokojnino, če bi to kasneje dosegel v Jugoslaviji. Naš zavod za socialno zavarovanje izjemoma upošteva pri uveljavljanju jugoslovanske pokojnine le delovno dobo tistih izseljencev iz Argentine, ki so živeli tamkaj že pred letom 1941 in imajo o svojih zaposlitvah v Argentini potrebna dokazila in priče. Glede zaposlitve v domovini ne bo posebnih težav; teže pa bo dobiti stanovanje za njegovo družino. Zato bi bilo dobro, da si stanovanje zagotovi, še preden se odloči za vrnitev, saj je gotovo znano tudi vam, da pri nas stanovanj še vedno primanjkuje. Morda mu boste lahko vsaj za prvo silo pri tem pomagali sami ali drugi sorodniki. Pogoji oziroma možnosti v teh stvareh so enaki za izseljenca-povratnika kot za vse druge državljane FLRJ.

Če bo vaš sorodnik po morebitni vrnitvi potreboval še kak nasvet, ga bo lahko dobil pri komisiji za izseljenca-povratnike, ki posluje v Ljubljani, Cankarjeva 1/II.

D. Z. Slovenija: Rad bi sporočil bratu na Švedskem, kakšni so pogoji oz. možnosti za vrnitev v domovino. Med vojno je sodeloval v NOV, po demobilizaciji pa se je zaposlil nekje na Primorskem. Leta 1950 je brez potnega lista odšel v Trst, pozneje pa se mu je s potnim dovoljenjem pridružila še družina. Sedaj živi z družino na Švedskem, kjer mu je hči obolela za paralizo. Rad bi vedel, kam naj se obrne in kaj naj stori, da bi uredil vse potrebno za vrnitev.

Škoda, da nam niste sporočili naslova svojega brata na Švedskem. Poslali bi mu na ogled naš mesečnik Rodno grudo. V listu bi našel odgovor na večino vprašanj, s katerimi se obrača na vas. Prav v zadnjih številkah Rodne grude smo nam-

reč v rubriki »Vprašanja in odgovori« objavili precej podobnih pojasnil, ki zanimajo vašega brata. Na zastavljena vprašanja vam kar po vrstnem redu odgovarjamo in prosimo, da sporočite svojemu bratu tole:

Če v domovini pred svojim odhodom ni zagrešil nič kaznivega, je po zakonu o amnestiji oproščen tudi krivde zaradi ilegalnega prehoda čez mejo. V tem primeru se mu torej ni treba bati, da ne bi mogel nemoteno živeti v domovini.

Vaš brat mora predvsem urediti svoj državljanjski status. V pismu nam niste omenili, ali je že sprejel švedsko državljanstvo. Če je tako, mora na našem diplomatskem predstavništvu zaprositi za izbris iz jugoslovanskega državljanstva, šele potem bo lahko dobil jugoslovanski vizum na švedski potni list. Če pa švedskega državljanstva še ni sprejel, se mora na našem predstavništvu registrirati in zaprositi za jugoslovanski potni list.

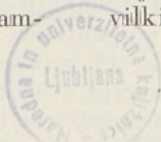
V vsakem primeru se mora torej vaš brat obrniti na naše diplomatsko predstavništvo na Švedskem. To naj stori brez strahu in z zaupanjem ter naj tam pove vse, kar ga teži, pa bo dobil potrebna navodila za ureditev svojega odnosa do domovine in za morebitno vrnitev. Če ni predaleč od Stockholma, je najbolje, da se tam zglašiš osebno; sicer pa lahko tudi piše na naslov: Ambassade de la RPF Yugoslavia, Stockholm 6, Tyrgatan.

Glede zaposlitve imajo izseljenci-povratniki enake možnosti in pravice kot vsi drugi državljani. Zlasti kvalificirani delavci lahko dobijo zaposlitev, seveda pa imajo zdaj tudi pri nas že precejšnjo vlogo dobra spričevala, boljša praksa in podobno. V splošnem pa v tem pogledu ni posebnih težav.

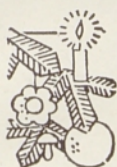
O carinskih ugodnostih, ki veljajo za izseljenca-povratnika, objavljamo v prejšnji številki Rodne grude najnovejšo odredbo, po kateri bo lahko vaš brat ob vrnitvi v domovino uvozil brez carine vse svoje premičnine, samo za avtomobil — če ga bo pripeljal s seboj — bo moral plačati carino.

Svetujte bratu, naj se naroči na našo Rodno grudo in prebere še članek o obveznem služenju vojaškega roka, objavljen v letošnji aprilski številki.

M. Drolc

VSEM
SLOVENCEM
PO SVETU
ŽELIJO

srečno
novo leto
1963

UREDNIŠTVA
SLOVENSКИH
IZSELJENSKИH
LISTOV

PROSVETA

2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill. — ZDA

GLAS
NARODA

231 West 18th Street
New York 11, N. Y. — ZDA

LIPA

Calle Trelles 2526
Buenos Aires — ARGENTINA

Z letošnjo zadnjo številko
RODNE GRUDE
ste prejeli tudi zadnjo,
štiriindvajseto lekcijo

UČBENIKA
SLOVENSKEGA
JEZIKA

v francoščini
angleščini
nemščini
in španščini

ki ga je založila

SLOVENSKA IZSELJENSKA
MATICA

Če želite učbenik v celoti
vezan v lično brošuro
po posameznih jezikih

ga naročite čimprej pri založbi

MLADINSKA KNJIGA

Ljubljana

Izbira

TRGOVSKO PODJETJE — LJUBLJANA

Kupujte vse modno blago v naših poslovalnicah:

»ROKAVIČAR« Titova 10, tel. 23-415 — pletenine, trikotažo, rokavice

»NOGAVIČAR« Nazorjeva 3, tel. 23-414 — nogavice vseh vrst

»PIONIR« Titova 17, tel. 21-597 — vsa oblačila za otroke, igrače

»JELKA« Miklošičeva 34 — modno blago za ženske in moške

MERCATOR

veletrgovina, Ljubljana, Aškerčeva 3

i z v o z
u v o z

prehranskih in kolonialnih

živilskih proizvodov,

izvažata mineralno vodo in tobačne izdelke

RAZVESELITE
SVOJE PRIJATELJE
Z NAJLEPŠIM NOVOLETNIM
DARLOM!

NAROČITE JIM

**Slovenski izseljenski koledar
1963**

PRI

Slovenski izseljenski matiči

LJUBLJANA, CANKARJEVA 1/II

ALI PRI SVOJIH ZASTOPNIKIH

